...НДЭР УРГАСА ...ЭЛЬӨӨ ЭХИТЭЙ

...нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургаса ...а захадаа гараба. Республикын газар таряалан... хүдэлмэрилэгшэд хэһэн ажалайнгаа дүн согсолжо, ... зорилгонуудаа тодорхойлжо байна.

...й уларилай хэды бэрхэшээлтэй байбашье, жэл бү... ...туурита hайн ургаса абадаг ажахынууд, бригада ... звенонууд, олон түрүүшүүл район бүхэндэ бии. ...кинин нэрэмжэтэ совхоз Бэшүүрэй район дото... ...эн элһэлиг муу, үрэжэл багатай газар эдлэдэг юм. ...эндэхи хүдэлмэришэд, механизаторнууд таряалан, ...гаа hайса үтэгжүүлжэ, аргатай газартань уһал...од, жэл бүри тогтууритай бараг hайн ургаса аба... ...лэй жэлнүүдтэ хартаабха, корнеплодуудые тариха ... полинуудтай болонхой. Тэндээ гектарай 100—120 ...ааг шэбхэ гаргажа, агротехническэ заабаринн ... тарилга хэнэ. Энээнэй ашаар ямаршье сагта жэлдээ ... бүриһөө дунда зэргээр 130—150 центнер хартааб... ...0—250 центнер корнеплодуудые хуряажа абана. ...лдэ сагай уларилай тиимэ hайн бэшэ байбашье, эн... ...механизатор Павел Бурцевай звено 75 гектарай тус ...өө 195 центнер хартаабха малтаа бшуу.

...гын районой «Родина» колхозой кукурузашан Геор... ...Николаевич Дампиловай звено жэлһээ жэлдэ тогтуури... баян ургаса абана. Энэ жэлдэ 200 гектарай тус бү... 232 центнер кукурузын ногоо хуряажа, түсэбтэ ...ряа холо үлүүлээ. Зүгөөр хүршэ Хүдэрийн, Ал... Ехэ-Нугын совхозуудай кукурузашад газараа hай... үтэгжүүлхэ, ургасын хойноһоо харууһалха хэрэгтэ ...игүй байжа, бирагай ургаса абажа шадаагүй.

...нгын, Хоринн районуудта энэ жэлдэ ган гасуур ...ше hаа, эндэхи түрүү луговодууд, лутомелиоративна ...уд оролдосотой hайнаар ажаллаһанай, намарһаа хой... сабшалан дээрэ агротехническэ ехэ хүдэлмэри хэһэнэй ...баян ургаса туйлаа. Жэшээнь, Тельманэй нэрэмжэтэ ...ой луговод Бато Жалсараев гектарай 46,2 центнер, ...жевский» совхозой — Самбу Бадаровай опьһожо...дамал звено — 21,6 центнер үбһэ ургуулжа аба... ...йна. Мүн Хоринн районой Хасууртайн совхозой ...од Михаил Иванович Шевченкын звено 451 гек... тус бүриһөө 30 центнер үбһэ хуряаһан габьяатай. ...звенонууд үбэлдөө тошо халяажа, хабартаа газараа ...үүлжэ, оролдосотой hайнаар уһалдаг дүршэлтэй. Зү... ...иимэ хүдэлмэри хүсэд hайнаар хээгүй хүршэнэрынь ...эй абадаг ургасын хахадташье хүрэдэггүй.

...э бүгэдэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, жэл бүри баян урга... ...ахын тула намарһаа хойшо таряалан, сабшалан дээ... ...нааг шэбхэ ехээр зөөхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ...эхэ, аргатай газарта саһа тогтоохо, гол горхонууд ... тошо халяаха, бүлүүр станцинуудые хүдэлгэхэ шу... болоно. Таряалан, сабшалан дээрэ намар-үбэлэй hа...удта хэрэгтэй бүхы агротехническэ хүдэлмэри ябуул...сэн хаа хаанагүй бии.

...үүлэй жэлнүүдтэ район бүхэндэ тооной «Сельхозхи... нэгэдэл байгуулагдаа. Эдэнэрэй үйлэдбэрине зүбөөр ...эбэл, нилээд ехэ хүдэлмэри бүтээжэ болохо байна. ...ние Кабанскын «Сельхозхимия» нэгэдэлэй коллек... ...элишэлжэ үгэнэ. Энэ коллектив байгша ондо 106 ... гаран тонно торф бэлэдхэжэ, тэрэнние минеральна ...үүлгэнүүдээр шанаржуулжа, компост болгоод, му... 56 мянга гаран тонныень таряалан дээрэ зөөгөөд ... Иимэ органическа үтэгжүүлгэ зөөхэ хүдэлмэри эдэ ...үүдтэ түлэг дундаа ябуулагдана. Мүн фермэ, гүүр...дэй газаа суглуулагдаһан нааг шэбхэ зөөгдэнэ.

...ин гэһээ нилээд ехэ аргал шэбхэ зөөгдэнгүй. малай ...нуудай газаагуур хэдэн жэлэй туршада обоолоотой ...үүлэгдэнэ. Иимэ баримтанууд Мухар-Шэбэрэй, Зэ... Хэжэнгын районуудай олохон ажахынуудта үзэгдэ... Эдэ районуудта «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүд бай...лагдаашье hаа, нааг шэбхэ зүбөөр, хүсэдөөр хэрэглэхэ, ... соонь таряалан, сабшалан дээрэ гаргаха хүдэлмэри ... хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Энэ жэлдэ республи... дотор нёдондонойхиһоо бага шэбхэ хэрэглэгдээ. Иимэ ...алтай сағшадаа эбсэхээр бэшэ.

...лангаяа манай республикын ажахынуудай таряалан... хүрьһэн үрэжэл багатай, тэрэнь жэлһээ жэлдэ доо... ...но гэжэ эрдэмтэд шэнжэлээд, таряалантай газарта ор...ическа үтэгжүүлгэнүүдые ехээр оруулха зорилго табит... ...й. Тиимэһээ ерэхэ жэлэй ургасада хэрэглэхээр 47 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ таряалан, ...шалан дээрэ гаргаха гэһэн тогтоол республикын Мини...үүдэй Совет hаяхан абаһан байна. Энэ үтэгжүүлгын ...анай хоёр хубинь колхоз болон совхозуудай, бэшэнь «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй хүсөөр зөөгдэхэ ушартай. ...лдэ органическа энэ үтэгжүүлгын наяад процентнь ...ша оной ноябрьһаа ерэхэ жэлэй май хүрэтэр зөөгдэ... хараалагдаһхай.

...шар иимэһээ район, ажахы бүхэндэ органическа үтэг... ...лгэ зөөхэ тусхай звено, отряд эмхилхэжэ, тэдэндэ ту... график дээрэ хүргэгдэхэ зэргэтэй. Колхоз болон сов...үүдэй агрономууд энэ хүдэлмэриин хойноһоо саг үр... ...ын хиналта табиха, органическа үтэгжүүлгэ ямар га...та хэды шэнээн зөөгдэхэб, тэрэнние яажа зүбөөр хэ...лэхэб гэжэ тодорхойлхо уялгатай.

Республикын Министрнүүдэй Совет мүн энэ жэлдэ 50 ...ган гектарта саһа тогтоохо гэжэ шиидхээ. Энэ хүдэл...ри гол түлэб сэбэр паар дээрэ хэгдэхэ болоно. Тиимэ... тэрээндэ эртээнһээ бэлдэхэ, саһа тогтоохо халхабша...үдые бэлдэхэ, гүнзэгы саһа хахалха түхеэрэлгэнүүдые ...һабарилха эрилтэ табигдана. Илангаяа түрүүшын саһа ...тоожо абаха шухала.

Тэрэшэлэн намартаа, үбэлдөө нуга сабшалан ундэһөөрнь ...жаруулха, шуты бургааһа сэбэрлэхэ, намаг хатааха ... хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Үбэлэй сагта бүлүүр станци...үдые хүдэлгэхөөр бэлдэхэ, механизаторнуудай байха ..., вагончигуудые заһаха хүдэлмэри эдэ үдэрнүүдтэ дүүр...дэхэ ёһотой.

Колхоз болон совхозуудай, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй ...тэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна организацинууд намар... ...элэй үедэ ябуулагдаха агротехническэ хүдэлмэридэ ха...даха механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үр...өөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлые үрмашуулха хэмжээ...үдые хараалха болоно. Тиигээд социалис мүрысөөнэй ... hара бүхэндэ согсолжо, олоной анхаралда харуулаг...жа байха зэргэтэй.

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 258 (15881) | 1981 оной ноябриин 10, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

КРЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО БОЛОҺОН УУЛЗАЛГА

Агууехэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Совет Социалис Республикануудай Союзай правительство ноябриин 7-до Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо уулзалга хэбэ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков гэгшэд уулзалгада хабаадалсаа.

КПСС-эй ЦК-гай, гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, сэрэгэй начальнигууд, ажалай мэдээжэ хүнүүд, эрдэм, соёлой ажал ябуулагшад, летчик-космонавтнууд, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд зал соо байба.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад уулзалгада хабаадалсаhан байна.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, hайндэртэ хабаадахаяа Москва ерэһэн гадаадын айлшад, шажанай түлөөлэгшэд, журналистнууд мүн лэ айлшадай дунда байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев уулзалга дээрэ үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд болон ханинар!

Хүндэтэ айлшад!

Агууехэ революциин баярта ойе агууехэ совет арад дахинаа тэмдэглэжэ байна. Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэн байhан сэрэгшэд хүсэтэ техникэтэеэ хамта түүхэтэ Улаан талмай дээгүүр дахинаа жэгдэ алхасаар гараба, ажалшадай hайндэрэй жагсаал эбхэрэн долгилбо.

Тэрээндэ хабаадагшад ажалайнгаа амжалтануудай дүнгүүдые, ерээдүйн түсэбүүд болон уялгануудай тоонуудые барижа ябахыень харaһан байнабди. Аха дүү социалис гүрэнүүдтэй, бүхы оронуудай ажалшадтай хани барисаанай ба hаналаа нэгэдэлгын лозунгнуудые, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй уряануудые харабабди.

Советскэ Союзай гол талмай дээрэ болоhон эдэ бүхы юумэн манай арадай ажабайдалые, ажал хэрэгүүдые, хүсэл эрмэлзэлгэнүүдые элирхэйлэн харуулhан толотомо хурса, олон янзын шэрэ будагаар бүтээгдэhэн зураг шэнгеэр үзэгдэбэ.

Совет хүнүүд ехэ ажал хэрэгүүдые бэелүүлнэ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ найруулагдаhан Коммунис партиин шэнэ шатын түсэбүүдые тэдэнэр бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Энэ замда тохёолдоhон юрын бэшэ зорилгонуудые шиидхэхын тула арадай зохёохы хүсэ шадалые бүхы дээрэнь элсүүлхэ эрилтэ табина, эмхидхэл hайнтай, жаяг журамтай, үүсхэл эдэбхитэй байхые ажалай эрхим шанар эринэ.

Парти энэ талаар уряална, харин тэрэнэй хараа шугамые бүгэдэ арадай дэмжэлгэ хадаа урдаа табиhан уг зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ үндэhэ hуури болоно.

Уласхоорондын орёо байдалда ажаhуунабди, ажалланабди. Империализмын эзэрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй аюултай hанаашалтанууд, эзэрхэг түримхэй политика эб найрамдалда, арадуудай аюулгүй байдалда хоро хүргэнэ. Иимэ эрхэ байдалда Совет гүрэнэй болон тэрэнэй социалис союзнигуудай хүсэ шадал, hайн hанаатай, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй харилсаа холбоо тогтоохо талаар манай эрид шанга, залан сэхэ политика бүтэдэ ниитын эб найрамдалые сахин хамгаалгын найдамтай гол нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь болоно.

Арадуудай этигэл найдалые харюулхын тула Советскэ Союз бүхы юумэ хэхэ, эб найрамдалай, үнэн ябадалай, эрхэ сүлөөгэй хэрэгые батаар, хэлбэршэгүйгөөр сахин хамгаалха юм гэжэ энэ баярта үдэр найдуулнабди.

Хүндэтэ ханинар, иигэжэ хундага үргэхыемни зүбшөөгыт:

— Агууехэ совет арадай ба тэдэнэй алдарта Коммунис партиин түлөө!

— манай дэлхэй дээрэ бата бэхи, эбдэршэгүй эб найрамдал хангахын түлөө!

— мүнөөдэрэй парад болон жагсаалда хабаадагшадай, энэ зал соо сугларhан бүхы хүнүүдэй элүүр энхэ ябахын түлөө!

* * *

Леонид Ильич Брежневэй хэлэһэн үгэ удаан үргэлжэлhэн альга ташалгануудаар угтагдаба.

Уулзалга баярай, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө.

Искусствын уран бэлигтэн hайндэрэй концерт табиба.

Республикымнай ажалай үдэр

ЭБТЭЙ АЖАЛАЙ ҮРЭ ЕХЭ

Манай нэгэдэлэй олон тоото ехэ, бага коллективүүд Агуу Октябриин 61 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтахые орсолдон, мүрысөө дэлгэрүүлэн ажаллаhан байха юм. Мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдожо, түрүүшүүлые мүнөө бидэ омогорхон нэрлэнэбди. Тэдэнэй дунда Прасковья Фирсовна Михалевагай ударидадаг комсомол-залуушуулай бригадые онсо тэмдэглэлтэй.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цехтэ «Агидель» гэжэ электробритвэнүүдые хабсардаг тус бригада мүнөө 1982 оной март hарын түсэбөөр ажаллана. Бригадын гэшүүд Т. С. Иванова, Т. Н. Кобылкина, А. К. Патрахина, Т. Н. Зубкова гэгшэд бултадаа дүршэлтэй бэрхэ слесарь-хабсаргагшад юм. Тэдэнэр нэгэ нарядаар, эбтэй эетэйгээр бэе бэедээ туhалалсан хүдэлдэг.

Н. СЛЮСАРЕНКО,
Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй олон хэһэгээр тарадаг газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ҮШӨӨ ЭРШЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭБДИ

Манай совхозой малшад Агуу Октябриин 64 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй 10 hарын дүнгөөр мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые нэрэтэй солотойгоор бэелүүлбэ. Тодорхойлон хэлэбэл, hү тушааха даабаряа 101, мяха— 100, нооhо — 109 процент дүүргээбди.

Ажахын hү hаалиин фермэнүүд сооhоо Долгор Дарижаповна Данзановагай даадаг Ехэ-Цагаанай, Геннадий Иванович Ильичевой хүтэлбэрилдэг Эреэлжын фермэнүүд социалис мүрысөөндэ түрүүлбэ. Эдэ түрүү коллективүүд hара бүриингөө даабарине үлүүлэн дүүргэжэ, жэлэй түсэб бэелүүлгэдэ горитой хубитаяа оруулаа.

Тэрэшэлэн эдэ фермын hаалишад Бадма-Ханда Буянтуева, Радна Гынинова, Галина Бальжанова, Любовь Аюшеева, Татьяна Гуценко, Нина Хороших гэгшэд ажалдаа эрхим амжалтануудые туйлажа, үетэн нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулна.

Совхозоймнай hаалишад, мал адуулагшад туйлаhан амжалтаяа бүри батадхан, үшөө hайнаар хүдэлхэ байhанаа мэдүүлээ.

Манай малшад энэ жэлэй үбэлжэлгые эрхим hайнаар үнгэргэхын түлөө ниитынгээ малда хүсэд хүрэхөөр үбhэ тэжээл бэлэдхээ, малайнгаа байрануудые үни хада дулаалаа. Иигэжэ харюусалгатай хаhадаа түгэс бэлдээбди. Энэ хадаа Агууехэ Октябриин hайндэртэ манай совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай бэлэг болобо.

Б-Н. АЮШЕЕВ,
Сэлэнгын совхозой директор.

Урагшатай, найдамтай

Гусиноозёрско ГРЭС-эй түрүүшын энергоблогой хүдэлгэгдэжэ эхилhээр мүнөө хүрэтэр арадай ажахыда 12 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн эндэhээ эльгээгдэhэн байна. Энергоблогые хүдэлгэдэг вахтанууд Агуу Октябриин 64 жэлэй ойн hайндэрые ажалай ба политическэ үндэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр угтажа байhанаа мэдүүлнэ. Ажалынь амжалтатай, хүдэлмэришэдшье урматай.

Бүгэдэ арадай hайндэр — ноябриин 7-ной вахтада ажалай түрүүшүүл, коммунистнууд Николай Александрович Сенакеев, Юрий Александрович Днепровский гэгшэдэй ударидадаг халаанууд жагсаа hэн.

Элшэ хүсэн шэжэм утаhаар таhалгаряагүй найдамтайгаар дамжуулагдана.

Манай корр.

ЭРХИМ СЭГНЭЛТЭ

Октябрь hарада Зүүн-Сибириин түмэр харгын Мысовойн дистанциин албанай ажалай сэгнэлтэ 6 балл болобо. Түсэбынь 15 балл юм. Энэнь ябала hайн сэгнэлтэ гээшэ.

Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер ба «Хүндэтэ түмэр замшан», гэhэн тэмдэгтэй харгын мастер Д. Ф. Козулин дистанциин нэгэдэхи околоток хүтэлбэрилнэ. Дмитрий Федорович нүхэртэеэ хамта өөрынгөө участогай харгые эрхим байдалтай байлгажа, социалис мүрысөөндэ холодоо түрүүлдэг юм. Мүн харгын мастер В. М. Крюковэй хүтэлбэрилэгшэ табадахи околоток баhал үндэр дүн харуулдаг.

С. БОГУСЛАВСКИЙ,
«Байгалай галнууд» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө үсэд шангаар хүдэлжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб болон социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын хойноhоо ехэтэ оролдолго гаргана.

Байгша оной юһэ hарын дүнгөөр малайнгаа толгой олошоруулhанай, тэдэнэйнгээ ашаг шэмыень дээшэлүүлhэнэй ашаар тус ажахы hү, мяха, ноохо гүрэндэ худалдаха түсэбөө бэелүүлhэн байна. Тэдэнэр хараалhан даабариhаа гадуур 14 процент мяха худалдаа, hү болон ноохоноойнгоо түсэб дүүргэжэ, энэ жэлэйнгээ мал ажахын продукци тушааха, бүхы малайнгаа тоо толгой олошоруулха даабаряа бэелүүлхэ бодото аргатай болонхой.

Эдэ амжалтанууд колхозой бүхы малшадай, мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй оролдолгын ашаар туйлагдаа. Эндэ hаяхан Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшад, мэргэжэлтэд, энэл районой «Мир» колхозойхидой гаргаhан үүсхэлнүүдые тус ажахын малшад hайшаан дэмжээд, энэ жэлэй үбэлжэлгые гарза багатайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Мүнөө эгээл харюусалгатай хүдэлмэриин нэгэн—малай үбэлжэлгэ эхилhээр hара тухай болобо. Энэ харюусалгатай кампанида саг соонь hайнаар бэлдэжэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ шухалын шухала хэрэг гэжэ тэдэнэр бултандаа мэдэрнэ. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, колхоз дотор ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Тус ажахын барилгашадай бригадын хүсөөр хониной 43 кошара, үхэрэй 4 дал, hү hаалиин фермын 3 байра заhабарилагдажа дүүрэхэ дүтэлөө. Малшадай гэрнүүдые, фермын улаан булангуудые дулаалжа, сагаадажа, бэлэн болгобо. Тэжээл буйлуулдаг 3 цехээ заhабарилаа. Фермэнүүдэй оньhон түхеэрэлгэнүүдые шэнэлэн hэльбээ. Энэ hарын эхеэр залуу малаа, hаамхай үнеэдээ дулаан байрадань оруулжа, үбhэ тэжээлээ тусхай рационой ёhоор эдюулжэ захалба.

Колхозой правлени, партком тэжээл бэлэдхэхэ ба үбэлжэлгэдэ хэрэгтэй тэжээлээр малаа хангаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа hэн. Теэд энэ нютагаар хэдэн жэл удаа дараалан ган гасуур боложо, үбhэ ногооной, талха таряанай ургасын муу байhаниинь мэдээжэ. Хэды иимэ байдалай тохёолдоошье hаань, бултанай хүсөөр үбhэ тэжээл ябала нөөсэлэгдөө. Жэшээлхэдэ, 24 мянган центнер үбhэн, 5,5 мянган центнер зелёнко, 8 мянган центнер hолоомон бэлэдхэгдээ, 3 мянган тонно сенаж, 5 мянган тонно силос дарагдаа, 350 тонно витаминтай ногооной гурил нөөсэлөө. 120 тонно модоной набшаhа, 53 тонно хаяаахай суглуулаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ үбhэ тэжээлээ малайнгаа байрануудта шэрэжэ байна.

Үбэлжэлгын түрүүшын үдэрhөө адууhа малайнгаа хүшэ тамирынь алдахагүйн тула эмшэлэлгэ-тэбээрэлгын пунктнуудые бии болгоо. Тэндээ үлбэр муу, үбшэн малнуудаа суглуулжа, hайнаар эдеэлүүлжэ эхилбэ. Һү hаалиин фермэнүүдтэ тэжээл буйлуулдаг цехүүдээ хүдэлгэжэ, hаамхай үнеэдтээ шанаржуулагдаhан тэжээл үгэдэг болонхой.

Малай үбэлжэлгын үедэ малшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Тэрэнэй дүнгүүд hара бүхэндэ согсологдожо, түрүүшүүлдэ улаан вымпел, мүнгэн шан үгтэхэ юм. Үбэлэй hаранuудта ажалдаа үндэр дүн туйлагшадта моральна ба материальна урмашуулганууд зохёогдонхой.

Иигэжэ тус ажахын малшад даалгагдаhан малаа бүрин бүтэнөөр, hайнаар харууhалжа, 1981—1982 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэхын түлөө республикын социалис мүрысөөндэ оролсон, габшагайгаар ажаллажа байнхай.

Д. ДОНДОКОВ.
Зэдын район.

50 ЖЭЛ СОО КПСС-эй ЗЭРГЭДЭ

«Ажабайдалай гүн соогуур ябагты»

Партиин Железнодорожно райкомой парткабинет шэмэглэгдэн гоёогдонхой. Хоёр хана зубшан табигдаhан столнууд дээрэ гоё hайхан баглаа сэсэгүүд хангалтатай. Хаанаhаашьеб баяр ёhололой хүгжэм аалиханаар зэдэлнэ. Уданшьегүй үбсүүн дээрэ хэдэн орден, медальнуудые яларуулhан үндэр наhатай болоhон хүнүүдэй орожо ерэхэдэ, эндэ сугларагшад халуун альга ташалгаар угтабад. Эдэмнай 50 жэлэй туршада партиин зэргэдэ жагсажа, тэрэнэй суртал hургаалнуудай, уг зорилгонуудай бодото дээрээ бэелүүлэгдэхын түлөө тэмсэhэн хүнүүд ха юм. Тэдэнэй дунда Б. Н. Нимаев, А. С. Моксоев, А. П. Кузнецов, А. И. Беляев, Е. К. Тумунов болон бусад бии. Гражданай дулэн соогуур хатуужажа, манай орон дотор Совет засаг тогтоохо талаар эгээл хүндэ хүшэр сагта хуби заяагаа Коммунис партитаяа холбожо, манай орондо зол жаргалта ажабайдал байгуулhан эдэ хүнүүдэй габьяа, баатаршалга тухай юрын үгөөр хэлэхын аргагүй.

Партиин ветерануудта иимэ уулзалганууд эндэ заншалта болонхой. Энэ үдэрэй уулзалгые райкомой нэгэдэхи секретарь И. М. Пытин нээжэ, партиин ветерануудые хани халуунаар амаршалаад, тэдэнэй ажал ябуулга, намтар тухай богонихоноор хөөрэбэ. КПСС-эй ЦК-гай бии болгоhон «50 жэл соо КПСС-эй зэргэдэ» гэhэн тэмдэг хадаа манай партиин зүгhөө ветерануудтаа онсо анхаралай хандуулагдажа байдагые гэршэлнэ гээд тэрэ тэмдэглээ. Удаань И. М. Пытин эндэ сугларhан партиин арба гаран ветерануудта Хүндэлэлэй грамота болон бэлэгүүдые барюулаа. Тиихэдэ тэрэ энэл баяр ёhололой оршон байдалда залуу коммунистнуудта партийна билетүүдые барюулба.

Ветерануудай зүгhөө 1931 ондо КПСС-эй гэшүүндэ абтаhан, 1950 онhоо Улаан-Үдын авиационно заводто хүдэлhэн, мүнөөшье хүнгэн, сарюун, ажаллаhан зандаа ябаhан Алексей Иванович Кузнецов үгэ абажа, залуу коммунистнуудые амаршалаад, партиин хэрэгтэ хэзээдэшье үнэн сэхэ байхыень юрөөжэ, коммунистын нэрэ дээрэ үргэн ябаха байhандань найдажа байhанаа мэдүүлээ. Мүн лэ 1931 ондо партийна билет гартаа абаhан Б. Н. Нимаев үгэ хэлэжэ, залуушуулые ажабайдалай гүн соогуур ябажа, ёhотойл коммунистнууд байхыень уряалаа. Залуу коммунистнуудай зүгhөө Буряадай АССР-эй депутат, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй электрослесарь Д-Х. С. Шираповa ВЛКСМ-эй горкомой таhагые даагша С. Н. Ступин гэгшэд үгэ хэлэжэ, иимэ hайхан мүнөө сагые асаралсаhанайнь түлөө партиин ветерануудта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэжэ, бүхы ажабайдалаараа, ажал хэрэгүүдээрээ тэдэнэй этигэл найдабари харюулха байhанаа мэдүүлээ.

М. САНДАНОВ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: партиин ветеранууд С. Я. Ронис, Б. Н. Нимаев болон залуу коммунист Д-Х. С. Ширапова.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛ

ШЭНЭ ЭРИЛТЭНҮҮДТЭЙ ЗОХИЛДУУЛАН

«Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха тухай», «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор партийна һуралсал саашадань һайжаруулха тухай» партиин Центральна Комитедэй тогтоолнуудые бэелүүлэн политическэ гэгээрэлэй болон экономическа һуралсалай һургуулинуудай хэшээлнүүдые үзэл сурталай, мүн теоретическэ үндэр хэмжээндэ, эмхитэйгээр эхилхын түлөө городской партийна организаци нилээд ехэ бэлдэлгэ хэһэн байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ партийна элдэб янзын һургуулинуудта 27.455 хүн хабаадалсана. Тэрэ тоодо 18.540-ниинь КПСС-эй гэшүүд. Экономическа һуралсалай һургуулинуудта 20 мянга гаран шагнагшад эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлжэ эхилээ.

Городой коммунистнуудай партийна һуралсалай байгуулгынь талаар хубилалта болобо. Политическэ гэгээрэлэй байшанда пропагандистнар тусхай һуралсал гарга. Пропагандистнарай эрдэм мэдэсын талаар бэлэдхэлынь дээшэлжэ, шанарынь һайжарба. Советскэ район доторхи 664 пропагандистнарай 460-ниинь КПСС-эй гэшүүд. Тэдэнэй 542-ынь дээдэ һургуулитай. Промышленна предприятинуудай, организаци болон эмхи зургаануудай 168 хүтэлбэрилэгшэд пропагандистнараар томилогдоо.

Городой партийна организацида научно-практическа конференцинүүдые, Пропагандистын үдэрые үнгэргэлгэ заншалта болонхой. Эндэ КПСС-эй горкомой болон райкомуудай секретарьнар элидхэлнүүдые хэдэг. Тиихэдэ политическэ һургуулинуудай марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалагшадай һургуулинуудай, теоретическэ семинарнуудай, коммунис ажалай һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд болон эдэбхитэд марксистско-ленинскэ һургуулинуудые саашадань һайжаруулха, тэрэнэй аша үрые дээшэлүүлхэ талаар асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ, бэлиг шадабариява дээшэлүүлхэ түсэб табижа, һанамжаяа андалдан абалсанад.

Үзэл сурталай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай нүхэр Л. И. Брежневэй заабаринуудые бэелүүлжэ, партийна организацинууд үзэл сурталай — хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин онол арганудые үргэдхэн эдэбхижүүлхын, политическэ һуралсалай шанарые дээшэлүүлхын тула хүсэл оролдолгоёо зорюулна. Гэхэтэй хамта ойлгуулламжын хүдэлмэриие ажабайдалтай нягта холбожо, тэрэнэй аша үрые али болохоор дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана.

Октябриин 1-һээ партийна, комсомолой һургуулинуудта, экономическа һуралсалай түрүүшын хэшээлдэ «Арад зонтсёо бата нэгэдэлтэй байхадаа — парти хүсэтэй. Партитаяа бата нэгэдэлтэй байхадаа, тэрэнэй хүтэлбэри доро ябахадаа арад зон хүсэтэй» гэһэн темэ шудалжа эхилһэн байна.

Пропагандистнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые шудалан үзэхэ зорилготойгоор хүдөөгэй олон пропагандистнар локомотив-вагон заһабарилгын заводой, мүн хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой партийна һуралсалай түрүүшын хэшээлнүүдтэ хабаадалсаба. Городой пропагандистнуудта байра дээрэнь туһаламжа хүргэхэ хүсэлтэйгөөр тэдэнэй хэшээлнүүд шэнжэлэгдэһэн байна. Эндэ партиин горкомой үзэл сурталай комиссиин, методическа советүүдэй гэшүүд, дээдэ һургуулинуудай ниитын эрдэмэй кафедрануудай багшанарһаа бүридэһэн партийна эдэбхитэд хабаадалсаа. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой аппаратна, зэр зэмсэгэй, якорна, булад, шэрэм, зэд хайлуулгын, заһабарилгын-механическа, локомотив хабсаралгын, механическа цехүүдэй, мүн техническэ хиналтын таһагай, ахамад технологой дэргэдэ байгуулагдаһан партийна һургуулинуудай пропангандистнар В. И. Славкин, Г. И. Ганько, П. Я. Хлызов, А. А. Гаврилов, О. Э. Наайц, Б. В. Белоконь, В. К. Позднякова, Л. И. Махусанов болон бусад республикын, городой, завод болон цехүүдэйнгээ жэшээ дээрэ үндэһэлжэ, темээ ехэ эли тодоор тайлбарилаа гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Шэлэй заводто хэшээлнүүд мүн лэ һайнаар үнгэрөө. Тус заводой директорэй орлогшо Н. М. Чипизубовай хүтэлбэрилдэг һургуулиин хэшээл һонирхолтой гэжэ тэмдэглэгдэбэ. В. И. Ленинэй мэдээжэ хүдэлмэринүүдые хэрэглэжэ, КПСС-эй түүхэһээ зурагтай материалнуудые харуулжа, пропагандист хэшээлээ үнгэргөө. Энээнэйнгээ түгэсхэлдэ «Арадай аша туһада» гэжэ фильм дурадхаба.

Энэ жэлдэ «Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн авиапредприятиин штабай начальник Е. М. Стулев, республиканска больницын врач М. Гармаев, авиазаводой таһагай инженер Н. И. Ристолайнен гэгшэд үргэн ехэ эрдэм мэдэсэтэй, хүн зоной анхарал татаха шадабаритай байһанаа харуулжа, темээ тайлбарилхадаа, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые хэрэглэжэ, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдһээ, мүн нютагай материалнуудһаа һонирхолтой тоо, баримтануудые дурдаа. Тус заводой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша Г. Д. Чебунина һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан бэлэдхэлэй нилээд ехэ хүдэлмэри дүүргэһэн байна. Энэ нүхэрнай мүн лэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Партийна кабинедүүд пропагандистнарые «Парти—коммунис байгуулалтын зоригжуулагша болон эмхидхэгшэ», «Партиин түсэб—арадай түсэб» гэһэн фильмүүдээр, «Россин шэнэ табан жэл» гэжэ үнгэтэ буулгабари зурагуудаар, «КПСС—совет обществын хүтэлбэрилхы хүсэн» гэжэ альбомуудаар, мүн бусад техническэ, харуулан ойлгуулалгын зүйлнүүдээр хангаба. Хүтэлбэрилэгшэдэй дундаһаа «Бурмясопром» нэгэдэлэй генеральна директор Ю. В. Шитиков, «Теплоприбор» заводой цехэй техническэ бюрогой начальник В. Р. Балалаев, Кировэй нэрэмжэтэ заводой директор А. В. Иванов, «Электромашина» заводой ахамад экономист А. Ф. Безбородов, түмэр замай отделениин парткомой секретарь В. А. Савельев, трамвайн Управлениин түсэблэлгын таһагай начальник К. М. Удовенко, статистическэ управлениин тоололгын түбые даагша Н. Е. Пелехов, ЗММК-гай түмэршэ дарханай-механическа цехэй начальник Г. Г. Кожевников болон бусад партийна даалгабарида илангаяа харюусалгатайгаар хандаһан байна.

Совет арадай эмхидхэхы, мүн залан хүтэлбэрилхы хүсэн — партиин үүргые тайлбарилан харуулхадаа, социалис мүрысөөндэ коммунистнууд дайшалхы түрүү үүргэ дүүргэнэ гэжэ пропагандистнар тэмдэглэбэ. Гэхэтэй хамта арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб болон даалгабаринуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна һургуулинуудта хабаадагшад өөһэдынгөө хубитые оруулха ёһотой.

Түрүү дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын тула хүдэлмэриин комплексно гурим нэбтэрүүлхэ шухала. Нэн түрүүн экономическа һуралсалда хүдэлмэришэдые олоор хабаадуулха хэрэгтэй. Мүнөө үедэ ниислэл хотодомнай 730 экономическа һургуули, семинар болон коммунис ажалай һургуулинууд хүдэлнэ.

«Пропагандист — табан жэлдэ» гэһэн хүдэлөөндэ Железнодорожно районой пропагандистнуудай 80 процентнь хабаадалсана. Энээнэй ашаар 1981 ондо 7.300 хубиин болон хамтын социалис уялганууд үндэһэ баримта һайнтайгаар зохёогдожо, баталан абтаһан байна. Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, мүн уралан нарижуулгын талаар 1.000 гаран дурадхал оруулагдаба. Эдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 679 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа. Эндэ партийна һургуулинуудай шагнагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ ниислэл хотын промышленнэ ехэдэн предприятинуудай экономическа һуралсалда «алмалта, арьбалалта — коммунис ёһо шэнжэ» гэхэ мэтэ курсанууд эмхидхэгдэв. Энэнь «Түүхэй эд түлишэ, элшэ хүсэ, мүн материальна нөөсэнүүдые алмажа, зүбөөр хэрэглэхэ талаар хүдэлмэри шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолдо сэхэ харюусана.

Гэбэшье һуралсалай шэнэ жэлые бүхы партийна организацинууд болон пропагандистнар адли гуримтай һайнаар эхилжэ шадаагүй. Зарим партийна организацинуудта хэшээлнүүдынь мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэнэгүй. Тиигэжэ зарим тэды шагнагшад КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэгдэһэн теоретическэ тобшолонуудай удхые гүнзэгыгөөр ойлгоногүй. Тэдэнэр эндэ олоһон эрдэм, мэдэсээ үдэр бүриин ажабайдалтай, экономическа болон социальна зорилгонуудые шиидхэлгэтэй холбожо шаданагүй. РСУ-1, Минздравай АТХ-гай, «Бурятэнергын» РЭУ-гэй, ТЭЦ-эй, һэрюун ундаанай заводой болон бусад предприятинуудай партийна организацинуудта хэшээлнүүд гүйсэд бэлэдхэлгүйгөөр үнгэрөө. Гормолкомбинадай зургаан һургуулинуудай хэшээлнүүд тодорхойлогдоһон ёмээр үнгэрөөгүй (партийна организациин секретарь Г. Е. Бардина). Мүн «Главбурятстройн» коллективтэ болоһон хэшээлнүүдтэ олон шагнагшад ерээгүй (партийна организациин секретарь Г. А. Лашманов). Тиихэдэ хилээмэнэй комбинадта, химлесхоздо, «Буркоопсоюзай» РМК-да, гормолкомбинадта, «Бурятцелинстройн» автобазада түрүүшын хэшээлнүүд болоогүй.

«Пропагандист—табан жэлдэ» гэһэн хүдэлөөе шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, ажалшадай экономическа эрдэм мэдэсые дээшэлүүлжэ, үдэр бүриин бодото ажалтай холбожо, социалис уялга баталан абахадань, үндэһэ баримтыень тодорхойлон хамһалсаха ёһотой. Тиигэжэ ажалша коллектив бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн юу хэхэ, ямар зорилготой байһанаа тодо һонороор мэдэжэ абаха болоно. Ниислэл хотын партийна организациин ажабайдалда «КПСС-эй XXVI съезд социалис хүгжэлтын гол шухала асуудалнууд тухай болон мүнөө үедэхи үзэл сурталай тэмсэл» гэһэн темэтэй һаяхан Улаан-Үдэдэ үнгэрһэн научна конференци айхабтар ехэ удха шанартай.

Политическэ һуралсалые эмхидхэхэдэ, тэрэнэй шанар болон аша үрые али болохоор дээшэлүүлхын түлөө партийна организацинууд оролдохо ёһотой. Энээн тухай мүнөө боложо байһан коммунистнуудай тоосоото-һунгалтын суглаанууд дээрэ асуудал табигдана, зүбшэн хэлсэгдэнэ. «Пропагандист гээшэмнай партийна һуралсал эмхидхэлгэдэ гол үүргэ дүүргэдэг хүн болоно бшуу. Семинарнуудай, политическэ һургуулинуудай, университедүүдэй ямар байхань: заримдаа уруу дуруу һуулгын, сагаа юрэл «үнгэрэлгын» газар болохо гү, али хаа хаанагүй партийна оюун бодолой ба сэсэн үгын бодото түбүүд болохонь олохон ушарта пропагандистһаа дулдыдаха байна»,— гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглэһэн юм.

Партийна организацинуудай болон пропагандистнарай хүсэл оролдолгые тааралдуулжа, шагнагшадта марксизм-ленинизмын һургаалые зүбөөр ойлгуулжа, партиин политикые ажалша хүн бүхэнэй этигэл найдабари болгожо, мандаа харша үзэл бодолтой тэмсэхээр хэзээдэшье бэлэн байхаар ажалшадые хүмүүжүүлхэ эрилтэ партиин XXVI съезд бидэнэй үмэнэ табиһан байха юм. Энэ эрилтые бэелүүлжэ, коммунизмын түлөө эрэлхэгээр тэмсэхэ, ажабайдалда эдэбхитэй тала баригшадые хүмүүжүүлхэ гээшэ үзэл сурталшадай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Г. ЯЧМЕНЕВА,
КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша.

Ажахын эрхим мэргэжэлтэдэй нэгэн Леонид Анисимович Думнов үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхаһаар ниинэй юм. Загарайн районой Онохойн совхоздо механизатораар хүдэлдэг нүхэр Думнов үнгэрһэн намарай үедэ гектар бүриһөө 130 центнер зелёнко хуряажа, хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Ниитын малда тэжээл хуряалга дээрэ хүдэлһэн Думнов дүн хамта нэгэ мянга 200 тонно ногоон тэжээл хуряажа абаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: олон мэргэжэлтэй механизатор Л. А. Думнов ажалдаа.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Урагшаа тэгүүлэн

Анастасия Мурзаевна Амбуева Татауровай барилгын материалнуудай заводто эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм гэбэл, алдуу болохогүй. Тэрэ заводто хорёод жэлдэ хүдэлнэ. Ажалша хүн, хэнэйшье мэдэһээр, хүндэтэй, алдар солотой байдаг. Тэрэ «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медаляар шагнагданхай. Харин энэ жэлэй эхиндэ А. М. Амбуевада Арадуудай Хани барисаанай орден барюулагдаа.

Анастасия Мурзаевна хүнгэн бэшэ ажалтай хүн юм. Тэрэ хирпиисэ галдадаг мэргэжэлтэй. Хэбһээ гараһан нойтон хирпиисэнүүдые галдахадаа пеэшэнэйнгээ халуун, дулааниие, галдаха сагаа һайн мэдэхэ, тэрэнээ наринаар сахиха шухала.

Заводой хирпиисэ гаргадаг цехэй бүхы мэргэжэлнүүдые Анастасия Мурзаевна гүйсэд шудаланхай. Сугтаа нэгэ халаанда хүдэлдэг нүхэдыншье бапал дүршэлтэй бэрхэ зон. Жэшээлэн хэлэбэл, Васса Герасимовна Григорьева Анастасия Мурзаевна хоёрто бригадирынь ямаршье ажал найдахаар байдаг. Хэлэһэн үгэдөө хэзээдэшье хүрэдэг, үгтэһэн даабари эрхимээр дүүргэдэг зон гэжэ мэдэнэ. Теэд тэдэнэр гансал урдахяа хараад хүдэлдэг бэшэ, залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургадаг юм.

— Хүдэлмэришэд манайда хододоо хоморходог. Залуу хүнэй ерэхэдэ түргөөр һургажа, ажалайнь харгыда гаргахые оролдодогбди. Мэргэжэлтэйнь танилсуулаад, өөртэньшье дадаад байтаршни, ажалһаа гаража ябашаха юм. Юуб гэхэдэ, манай онһон түхеэрэлгэнүүд хүүшаранхай, саг үргэлжэ эбдэрхээ һанадаг. Бидэнһээ дулдыдадаг шалтагаанаар бэшэшье һаань, али олон ушарта түсэбөө дүүргэнгүй үлэшэхээ һанадаг гээшэбди. Хүдэлмэришэн нэрээ хүндэлэн сэгнэжэ ябадаг хүндэ тэрэ урмыень хухалдаг ха юм,— гээд Анастасия Мурзаевна хөөрөө бэлэй.

Энэ хөөрөөень шагнахадаа, өөрынгөө ажалай, түрэл коллективэйнгээ түлөө сэрхөө үбдэжэ ябадаг хүн гэжэ ойлгохоор һэн. Теэд тиигэншьегүй яахаб. Зургаан класс дүүргэһээр, залуухан басагахан Анастасия Амбуева түрэл Хандала нютагһаа гаража, хүдэлмэришэн болохо хүсэлтэй Улаан-Үдэ ерэһэн юм. Локомотив-вагон заһабарилгын заводто ажаллаа. Гэбэшье түрэл нютагынь басаганай сэдьхэл татажа, тэрэ гэдэргээ бусаа һэн. Загаһашан болоод ябаа, барилга дээрэ хүдэлөө. 1962 онһоо хойшо Татауровай заводто ажаллана.

Эгээл түрүүн эндэ ерэхэдэнь, дүршэлтэй бэрхэ хүдэлмэришэн Анна Романовна Лютова тэрэниие угтажа, мэргэжэлдэнь, ажабайдалдань һургаһан юм. Саг ошоол гээшэ ха. Анна Романовна хирпиисэ гаргадаг цехэй мастер болоо. Харин Анастасия Мурзаевна өөрөө һурган хүмүүжүүлэгшэ болонхой.

— Энэ үе соо ехэ хубилалтанууд болоо. Заводнай нилээд ургаа, үшөөшье ургажал байһаар. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэшье һэльбэн шэнэлэлгын ехэ хүдэлмэри, ехэ барилга хараалагданхай. Байра байдалнайшье һайжарна. Олон шэнэ гэрнүүд баригдана. Урдань би модон гэртэ байтша һэм. Мүнөө олон квартиратай шулуун гэртэ ороһоор зургаан жэл болобоб. Энэ заводтой, энэ коллективтэй минии наһанай харгы, хуби заяамни холбоотой,— гээд Анастасия Мурзаевна Амбуева хөөрэдэг.

Н. УГРЮМОВ.

АЛМАЛТА: 130 МЯН[...]

Ашагта малтамалнуудаар элбэг Захаамин нютагые Буряад ороной баян хизаар гэжэ нэрлэдэг. Баялигые бэдэржэ олохо, ехэ, багыень, шанарыень элирхэйлхэ гээшэ гаргашатайшье, хүндэтэйшье ажал. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай ашаг ехэтэйгээр хүдэлхын тула Гуджирай геолого-бэдэрэлгын партиин коллектив ашагта малтамалай хэбтэшэ элирхэйлдэг юм. Хада уулада, газарай гүнзэгыдэ хэбтэһэн үнэтэ металлнуудые олохо, шэнжэлхэ хэрэгтэ уралан нарижуулагшадай оруулһан хубита айхабтар ехэ. Тус партиин ахамад инженер нүхэр В. Н. Спицын ингэжэ хөөрэнэ:

— Үнгэрһэн табан жэл соо уралан нарижуулагшадай туйлаһан амжалтанууд мүнөөдэрэйнай ажалай үндэһэ һуури боложо үгөө. Энэ хугасаада манай мэргэжэлтэд 128 уралан нарижуулгын дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Тэрэнэй ашаар геолого-бэдэрэлгын гаргаша хараалагдаһан нормативһаа 130 мянган түхэригөөр хямдараа.

Шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгтэ урагшаа эрмэлзэһэн хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, тиихэдэ бүхы бригадын гэшүүд хабаадалсаһан байна. Эгээл олон дурадхал оруулжа, тэрэнээ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн түрүүшүүлэй урагшатай хэрэгүүдые тэмдэглэлтэй. Үрэмдэгшэ А. А. Жарков — табан, заһабарилгын-механическа цехые даагша А. А. Фролов бүхыдөө — 13, партиин начальнигай орлогшо 12 уралан нарижуулгын дурадхал оруулаа.

Онһон техникэ һайжаруулха, хүдэлмэри эмхидхэлгэ дээшэлүүлхэ хэрэгэй бодото үүсхэлшэд болоһон геолого-бэдэрэлгын партиин ахамад мэргэжэлтэд В. Н. Спицын, В. С. Кузьмин гэгшэдэй оролдосо ехэ. Тэдэнэй оруулһан шэнэ 11 дурадхалай үгэһэн олзонь бүхы табан жэл соо хоюулаанайнь абаһан салин хүлһэнһөө хэдэ дахин дээгүүр болоно.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ геологуудай уралан нарижуулгын хүдэлмэри саашадаа улам үргэдөө. Үнгэрһэн 9 һарада 12 шэнэ дурадхал оруулагдажа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэбэ. Тиигэжэ шэнэ ашагта малтамалнуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэ зөөриин алмалта эхилээ.

Тус партиин уралан нарижуулагшад техническэ талаараа орёо, ехээр аша үрэ асардаг хэрэгсэлнүүдые һайжаруулжа, шэнэ аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг болоно. Нэгэ жэшээ. Бага Хойногорой руда шэнжэлхэ шэнэ уурхайда 600—800 метр гүнзэгытэй хоёр худаг үрэмдэн малтаха даабари геолого-бэдэрэгшэдтэ үгтэһэн юм. Теэд тус партида 550 метр хүрэтэр лэ үрэмдэлгэ хэхэ ЗИФ-650 түхэлэй түхеэрэлгэнүүд бии байгаа.

— Хоёрдохи худагай түлөө холын Захааминда ондоо түхеэрэлгэ асарха гээшэ ехэ гарзатай, удааншье, — гэжэ ГРП-гэй ахамад [...]нер В. Н. Спицын [...]рилна. — Өөһэдынгөө [...]дэлгын станогые [...] һайжаруулха баатай [...]бди.

Геологуудай энэ [...] хүндэшье, харюусалга[...] байшоо. Үрэмдэхэ [...]лэй хүсые дээшэлүүлхэ [...]бэл, аранга үндэр [...]дохо зэргэтэй. Һэльбэхэ [...]наха хүдэлмэри ехэ [...] саг ехээр гаргаша[...] гэжэ бүхы тоололгонууд[...]рүүлбэ. Тус предп[...] ахамад инженер В. Н. С[...]цын гэгшын ударидалга[...]лэг мэргэжэлтэд эгээл [...]да аад, үрэмдэлгын [...]сэлнүүдтэ бүтээсэтэй [...] жоруулга нэмээн зо[...] Ингэжэ тэдэнэр ойр[...]ра хоёр худаг малтаа, [...] түхеэрэлгэнүүдтэй [...] дүрбэн мянга гаран [...] алмаа.

Мүнөө үедэ геолого-[...]рэгшэд онһон техникэ[...]ян болонхой. Тиимэһээ [...]зар дайдынгаа баялиг [...]дэржэ, шэнжэлхэдээ [...] шэнэ онһонуудые [...]нэ. Зүб хараатай, һайн [...]лолготой элдэб хүдэ[...] бүтээхэдэ, техникэ [...] ашаглагдадаг гээшэ.

Үшөө нэгэ жэшээ [...] Хушата гэжэ участогта [...] метр гүнзэгы хэдэн олон [...] дагуудые үрэмдэжэ, [...] малтамалай нөөсэ тодо[...]ха даабари үгтэһэн юм.

— Эдэ худагуудые [...]дэхэ УПБ-25 түхэлэй [...] тээсэ багатай түхеэрэл[...] байгаабди, — гэжэ [...] В. Н. Спицын хөөрэнэ. Үрэмдэлгын түхеэрэлгэ [...]бэн һара соо хүдэлмэри[...] тус ажал дүүргэхэ [...] Ниимэрхүү янзын үрэмд[...] хэрэглэгдэдэггүй хүсэ [...]тэй хэрэгсэл түрүүшы[...] эндэ ашаглажа, даабари[...] болзорһоонь һараар [...] дүүргээбди. Тиигэжэ [...] трактор сүлөөлэгдэһэн, [...]дэн мянган кубометр [...] ехэ түлишэ алмагдаа.

Арбан нэгэдэхи таба[н] жэлдэ Захааминай геоло[го-] бэдэрэгшэд уралан нар[и]жуулха арга шадалаа [...] хүгжөөхэ зорилготой. А[...] боломжонуудшье гүйсэд [...] Тэдэнэй нэгэн гэхэдэ, [...] уулын хажуу, эрид газар[...] үрэмдэлгэ хэхэ тусхай [...] хеэрэлгэ болоно. Тус пре[д]приятиин мэргэжэлтэд [...]рэниие үндэр гү, али [...]тар болгохо хэрэгсэл, үрэ[м]дэгшэдэй ажалай бүүш[...] байра зохёогоо. Мүнөө [...]жэ хэдэн кубометр бари[лга] модон хиидэ гаргаша[г]дах[...] болёо, газар малталгын [...]дэлмэриин гаргаша доошоло[...].

Гуджирай геолого-бэдэрэ[л]гын партиин ахамад [инже]нер В. Н. Спицынэй ажал[...] таһагта уралан нарижууда[г]шадай тусхай дэбтэр, чертё[ж], тоололгонуудтай хэдэн олон саарһанууд дүүрэн. Тэдэнэй эгээл ехэ олзо асарха, [ал]малта хэхээр шэнэ һанамжануудынь дары үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Ингэжэ тус геолого-бэдэрэлгын па[р]тиин гэшүүд арбан нэгэдэхи табан жэлдэ уралан нарижуулагшадай жасада өөһэдынгөө горитой хубитые оруулха[...]хань мэдээжэ.

А. БУТИН,
СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн.

АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГА ГАРГАГШАД

ВЦСПС-эй ТҮРҮҮЛЭГШЭ А. И. ШИБАЕВТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Ажалай ба политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда совет хүнүүд Агуу ехэ Октябриин һайндэрые угтаба. Ленинскэ партиие нягтаар тойрон жагсаһан эдэнэр КПСС-эй XXVI съездын хараалһан асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын тула шэн габьяатайгаар, урма зоригтойгоор ажаллажа байна. Коммунистнуудай дээдэ хуралдаан бүхы юумэ хүнэй түлөө, бүхы юумэ хүнэй аша туһада гэһэн программна эрилтэ табидаг байһанаа үшөө дахин батална.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэһэн Москвагай, Ленинградай түрүүшүүлэй, үйлэдбэриин новаторнуудай үүсхэлые бүхы союзна, автономито республиканудай, хизаарнууд болон областьнуудай ажалшад халуунаар дэмжэһэн байгаа. Уялгануудаар хараалагдаһан бүхы даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ Октябриин һайндэрэй урда тээхи вахтада хабаадагшад мүнөөдэр, бүгэдэ арадай һайндэр, омогорхолтойгоор элидхэнэ.

Мүнөө 100 миллионһоо дээшэ хүниие нэгэдүүлдэг олоной хабаадалгатай патриотическа хүдэлөөн — социалис мүрысөөн арадай зохёохы ажалай хүсэн түгэс урасхал болоно бшуу. Эндэ ажалай эмхидхэл, ажахын тоосоон нарижуулан һайжаруулагдана, хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл эдэбхи, мэргэжэл шадабари дээшэлнэ, эдэнэй һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл баяжуулагдана.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин зохёохы ажалаар Эхэ ороноймнай баялигууд арьбадхагдана, тэрэнэй үйлэдбэриин ба эрдэм, техникын хүсэ шадал бэхижүүлэгдэнэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулагдана. Ажалай бүтээсын дээшэлхэ бүринь ниитын үрэ дүнгүүдтэ хүн бүхэнэй оруулһан хубита дээшэлдэг, оромнай улам ехээр һалбаран хүгжэдэг, совет бүлэ бүхэнэй һуудал байдал һайжардаг гээшэ.

«Совет общество хадаа ажалша хүнүүдэй общество мүн болоно, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин XXVI съездын трибуна дээрэһээ тэмдэглээ һэн. — Совет хүндэ нэрэ хүндэ, алдар соло... Тэрэ манай обществын гол, үнэтэ шухаг баялиг мүн».

Манайда ажалай баатаршалга гаргаһан хүнүүдые алдаршуулхын, эдэниие бүгэдэ ниитын нэрэ хүндөөр хүреэлхын тула ехэ юумэн хэгдэдэг. 1981 ондо үйлэдбэриин ехэ бүлэг түрүүшүүлдэ СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол энээниие тодо хурсаар элирхэйлэн гэршэлнэ. Эдэмнай арадай ажахын элдэб һалбаринуудые, манай олонациональна Эхэ ороной бүхы союзна республиканудые түлөөлнэ.

Шэнэ лауреадууд хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай омогорхол болохол ёһоороо болонхой. Эдэнэр бултадаа ажалша бүхэриг, мэргэжэл шадабаритай байһаараа шалгарна. Тэдэ технологиие ажалай эмхидхэл болон жолоодон хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулгада горитой хубитаяа оруулна.

Социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоо олошоржо, шэнэ нэрэнүүдээр саг үргэлжэ нэмээгдэжэ байдаг. Һүүлэй зургаан жэлэй турша соо 956 новатор лауреадуудай хүндэтэ тэмдэгтэ хүртэнхэй. Энэ жэлдэ ажалай үшөө 179 гвардеец үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна, ВЦСПС-эй дурадхалаар ерэхэ жэлһээ эхилжэ, СССР-эй Гүрэнэй шангуудта хүртэһэн ажалай түрүүшүүл үшөө 15-һаа 25 хүрэтэр хүнөөр олошоруулагдаха байна. Энэнь үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдэй тооե 300 хүндэ хүргэхэ арга олгоно.

Манай лауреадуудай ажалай элитэ ехэ туйлалтанууд партиин түсэбүүдэй бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһые, Ленинэй һургаал заабариин сэсэн мэргэн байһые элирхэйлэн гэршэлнэ. Социализмын үедэ үүсхэл эдэбхи, эрэлхэг зоригтой бэдэрэлтэ зохёон байгуулхы агууехэ хүсэн болохо юм гэжэ тэрэ заагаа һэн.

«Энергоспецмонтаж» трестын слесарьнууд-хабсаргагшадай бригадир Владимир Борисович Шубинскида СССР-эй Гүрэнэй шан олгогдоо. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха хэрэгые түргэдхэлгэдэ тэрэ ехэ хубитаяа оруулһан байна. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада энергоблогуудые хабсаралгын поточно арга хэрэглэжэ, хүдэлмэри ябуулха нормоор хараалагдаһан болзорые 2,5 дахин хороогоо.

Элшэ хүсэнэй ашаглалгада оруулагдаха гол шухала барилгануудые «Хүдэлмэриин эстафетэ» гэһэн ёһо гуримаар шухала хэрэгтэй бүхы юумээр саг соогоо хангаха талаар зохёохы холбоо барисаа тогтоохо тухай договорнуудые хэдэ хэдэн министерствэнүүд жэлэй эхиндэ баталһан байгаа. Москвагай тусхай холисо гаргадаг заводто түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангалга саг үргэлжын хиналтада абтанхай. Игорь Борисович Дьяконсвой хүтэлбэрилдэг вальцовщигуудай бригада дутэрхы предприятинуудтаа шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые эльгээхэ хэрэгые нилээд һайжаруулһан байха юм. Түхеэрэлгэнүүдые гүйсэд хэрэглэһэнэй үндэһөөр тэрэ хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэдэг, продукциин ехэнхи хубиие Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэйгээр гаргадаг байна.

Энергоблогуудые заһабарилангүй хүдэлгэхэ болзорые гурбанһаа табан жэл хүрэтэр үргэдхэхэ арга олгоһон үнэтэ үүсхэл гаргажа, Беловско ГРЭС-эй ахалагша машинист Алексей Георгиевич Прохоров хандаһан байгаа. Алмалта арьбалалта хэхэ хүдэлөөе хүгжөөлгэдэ тэрэ ехэ хубитаяа оруулһан байна. Түрүү хүдэлмэришэн һалбари соогоо эгээл ехэ түлишэ алмаһан байха юм. Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо тэрэ 9 мянган тонноһоо дээшэ түлишэ алмаһан байгаа.

Түлишэ малтажа абалгын түрүү арганудые амжалтатайгаар нэбтэрүүлдэг шахтерой бригаданудай туйлалтанууд бүхы орон доторнай мэдээжэ юм. Стахановска алдарта ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэн, «Укрзападуголь» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй Владимир Иванович Рыбинскиин хүтэлбэрилдэг горнягуудай бригадын коллектив сүүдхэдээ мянган тонноһоо бага бэшэ шулуу нүүрһэ малтана. Нүүрһэ малтан абалгын хэмжээе үргэдхэлгэдэ хубитаяа оруулхые шармайн оролдожо, ашагта малтамал олзоборилон абадаг коллектив һарын дунда зэргын хэмжээе 302 тоннодо хүргэбэ. Энэ хадаа нэгэдэл дотор туйлагдаһан эгээл үндэр ехэ үрэ дүн болоно.

«Южарланнефть» управлениһээ нефть ба газ олзоборилдог оператор Павел Григорьевич Самарин Башкирай нефтьшэдэй ажалай алдарта туйлалтануудай түүхэ-бэшэгтэ толотомо хуудаһа бэшэбэ. Шэнэ, түрүү юумэ бодото байдалда бэелүүлэн, скважина бүхэнэй арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ, имагтал нёдондо жэл тэрэнэй звено даабариһаа гадуур 1675 тонно нефть олзоборилон абаһан байгаа.

Ажалаа хамтаараа эмхидхэлгын ба түлбэриин арга онолые нэбтэрүүлхэ үүсхэл гаргаһан бүлэг хүнүүдэй ажал СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртэбэ. «Уралхиммаш» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй котелщигүүдэй бригадир Александр Николаевич Касьянов ажахын тоосооной арга онолой хүсэн түгэс байһые шадамараар хэрэглэнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг томодхогдоһон бригада үнгэрһэн табан жэлэй турша соо 6,5 жэлэй даабари дүүргэһэн байгаа. Энэ коллектив мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлгын ёһотойл һургуули болонхой. Ажалһаа гараха орохо ябадал, ажалай гуримые хазагайруулга гүйсэд һайжаруулагдаа.

Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхалгада новаторнуудай хубита жэлһээ жэлдэ үргэдэнэ. Омско телевизионно заводой слесарь-инструментальщик Владимир Алексеевич Парусников уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын, үйлэдбэриин технологиие һайжаруулгын талаар амжалтатайгаар хүдэлнэ. Бүтээсэ ехэтэй, арьбалалтатай, найдамтай түхеэрэлгэнүүдые зохёон байгуулгада тэрэнэй бэдэрэлгэ ехэ үрэ дүнгүүдые үгэһэн байна. Тэрэ 28 хүдэлмэришэдэй ажалые һэлгэхэ аргатай хэблэлгын автомадуудые бүтээгээ.

Калининска леспромхозой модо бэлэдхэдэг бригадын бригадир Александр Васильевич Онищук «Приморсклес» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ олохон һонирхолтой хэрэгүүдэй үүсхэлшэн болохо ёһоороол болонхой. Нэгэдэлдэ түрүүлэн тэрэнэй бригада модо бэлэдхэлгын түрүү технологи нэбтэрүүлээ. Модо отолходоо энэ бригада сагдуул модо һөөгүүдые гэмтээнгүй үлөөдэг юм. Тус коллектив жэл бүри 100 мянган кубометрһээ бага бэшэ модо бэлдэдэг.

Феодосиин оймһоной фабрикын нэхэгшэ Вера Никифоровна Борисова үнгэрһэн табан жэлдэ хангадаг түхеэрэлгэнүүдээ гурба дахин үргэдхөө. Тиигэжэ тэрэ табан жэл соо арбан нэгэн жэлэй түсэб дүүргэһэн байна. Түрүү хүдэлмэрилэгшэ мүнөөшье эршээ һуларуулнагүй: энэ табан жэлэй хоёр жэлэй даабариие август һарада дүүргээ һэн. Арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилһэнэйнгөө, шанарыень һайжаруулһанайнгаа түлөө тэрэ СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртэбэ.

Каунасай нүүдэл онһожоруулагдамал колонныш шулуушадай бригадир Юозас Костович Юодвиршис хори гаран жэл соо хүдөөгэй барилганууд дээрэ хүдэлнэ. Бригадын бодхоһон бүхы барилганууд «эрхим», «һайн» гэһэн сэгнэлтэнүүдтэйгээр тушаагдана.

Виктор Иванович Заблоцкиин хүтэлбэрилдэг Волго-Доной гол мүрэнэй бассейнэй докернуудай комплексно бригада «Судна ба вагон бүхэниие — болзорһоонь урид ашаалха, буулгаха» гэһэн уряатайгаар хүдэлдэг юм, Богонихон болзор соо эндэ ажалай бүтээсэ хоёрһоо үлүү дахин ехэдхэгдээ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор эдеэ хоолой программа онсо һуури эзэлнэ. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэ тэрэнэй үндэһэ һуури болонхой. Энэ жэлдэ нуга, таряалангуудай, мал ажалай фермэнүүдэй ажалшадта хүшэр хүндэ шалгалта тудаба. Хойто Казахстанай областиин «Тарангульский» совхозой Кабдырашит Сарсембаевай хүтэлбэрилдэг таряашадай бригада үндэр баян ургаса ургуулжа абаа. Тус бригада 3450 гектарай туд бүриһөө 30 центнер ороохо хуряаба. Молдавиин «Правда» колхозой үнеэдые машинаар һаалгын оператор Галина Дмитриевна Куря, Омско областиин 44-дэхи заводой ахалагша хонишон Ташполот Акматов, Джизакска областиин «Самарканд» совхозой хлопок ургуулагшадай бригадын бригадир Хурсан Султанов гэгшэд гүрэнэй үндэр дээдын хайра шагналнуудта хүртэһэн байха юм. Т. Акматов 100 эхэ хонин бүриһөө 170 хурьга абаһан, хонин бүриһөө 4,9 килограмм ноохо хайшалһан байна.

Хүбүүд, басагадайнгаа ажалай илалтануудые Эхэ ороймнай үндэрөөр сэгнэбэ. Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет тэдэниие бүгэдэ арадай һайндэрөөр — Агууехэ Октябриин 64 жэлэй ойгоор, ажалдаа элитэ ехэ туйлалтанууды амжаһанайнь түлөө 1981 ондо СССР-эй Гүрэнэй шангуудта хүртэһөөрнь халуунаар амаршална.

Нүхэд лауреадуудта элүүр энхэ ябахыень, зол жаргалтайгаар ажаһуухыень, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ, КПСС-эй XXVI съездын табиһан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ саашадаашье зохёохы амжалтануудые туйлахыень хүсэнэбди.

(ТАСС).

ХҮГЖЭЛТЭ, ДЭБЖЭЛТЫН МАНЛАЙДА

...эй Министрнүүдэй ...эй дэргэдэхи эрдэм, ...ын талаар Ленинскэ ... Гүрэнэй шангуудые ... комитедэй эрдэмтэ... ...ь, профессор Н. С. ...НИКОВТАЙ хөөрэл...

...ондо, манай пар... XXVI съездын болоһон ...эрдэмтэд болон мэргэ... толотомо амжалта... түйлаба. Энэ гайхам... хэрэг болотор ...ние шэнжэлдэг эрдэм ... талаар хэдэ хэдэн ...жэлгэнүүд, мүн оро... табигдаһан эконо... ба социальна зорил... шиидхэхэ, арадай ... хурдан түргэн хүг... замда гаргаха арга ... ехэ нэлтэнүүд ... байха юм. Эдэ зо... ...дай эгээл эрхимүү... 1981 ондо эрдэм, техни... талаар Гүрэнэй шанда ... байгаа.

... бүлэг физигүүд ун... ...дэ шагналда хүртэбэ. ...пературатай плазмые ...хо талаар хэгдэһэн ... термоядерна шэнжэл... ...е хүгжөөлгэдэ элитэ ...ита болоно гээд тоо... ...рэгтэй. Энээнэй ав... ... тодорхойлолгын ...рин арга онолнуудые, ...ура болон тоолон гар... ... техникэ зохёогоо. ... гансал совет бэшэ, ...даадын мэргэжэлтэ... ...эгһөө үндэр сэгнэл... ...хуртэбэ.

... ехэтэй, тодо нарин ...гын разрядуудта зо... ...даһан хоёрдохи шэн... ... теоретическэ ба практическа ехэ удха шанартай байна. Металлнуудай уураһаа инертнэ газууд хүрэтэр — элдэб оршон байдалда плазмын бии бололгые шэнжэлхэ арга олгоно.

Электронуудай хүсэтэ импульснэ ускорительнуудай эрдэм, техникын үндэһэ һуурине зохёон байгуулга—энэ хадаа Гүрэнэй шанда хүртэһэн ондоо коллективэй шэнжэлгэнүүдэй темэ болоно. Иимэ ускорительнуудые зохёон бүтээлгэ жолоодогдодог термоядерна синтезэй талаар хэгдэһэн шэнжэлгэнүүдые ашаг үрэ ехэтэй болгоһон байна. Эдэ бүгэдын ашаар «Нептун», «Тритон», «Ангара» гэжэ хэмжээгээрээ тиимэ ехэ бэшэшье һаа, хүсэтэй импульснэ ускорительнуудые байгуулха арга олгоо.

Математикын асуудалнуудаар Гүрэнэй шанда хүртэһэн авторнууд линейнэ алгебрын элдэб янзын тоолон тодорхойлолгын аргануудые дэлхэй дээрэ түрүүлэн гуримшуулан найруулха талаар ехэ габьяатай юм. Энэ хадаа тоолон тодорхойлолгын методүүдэй теоридо оруулагдаһан ехэ хубита болоно.

Тойруулан табилгын мүнөөнэй математическа методүүдые зохёоһон коллектив мүн лэ тэмдэглэгдээ. Орёо нарин түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэрие шэнжэлгэдэ, тэдэнэй проектнүүдые табилгада, түсэблэлгэдэ эдэ үрэ дүнгүүд хэрэглэгдэхэ байна. Авторнууд технологиин, проект табилгын, хүтэлэн жолоодолгын асуудалнуудаар тодорхой зорилгонуудые шиидхэбэ.

Химиин талаар полупроводнигуудай химическэ термодинамикын асуудалнуудаар бэелүүлэгдэһэн бүлэг хүдэлмэри шанда хүртэбэ. Мүнөөнэй электроникодо, ерээдүйн техникэдэ шухала хэрэгтэй кристаллическа полупроводниково олон материалнуудые абаха хэрэгтэ энэ ехэ удха шанартай байна.

Нюруу дээрэхи үзэгдэлнүүдэй физическэ химиин талаар һонирхолтой үрэ дүнгүүд абтаа.

СССР-эй томо ехэ хото городуудые, промышленна түбүүдые уһаар хангаха талаар научна коллективэй хэһэн хүдэлмэри арадай ажахыда ехэ удха шанартай юм. Газар доогуур урдадаг уһанай һаба һалаас бэдэрэн элирүүлгын теоретическэ үндэһэ һуури болон методико манай орондо энээн дотор түрүүшынхеэ зохёогдоо. Эдэ шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүдые арадай ажахыда нэбтэрүүлгэ ороной хото городуудай 60 процентые газар доогуур урдадаг булагай уһаар хангаха арга олгобо. Элирүүлэн бэдэрэлгын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлжэ, ехэ алмалта арьбалалта абтаха байна.

«Дэлхэйн уһанай тэнсүүри ба газарай уһанай нөөсэ баялигууд» гэһэн монографиие, «Дэлхэйн уһанай тэнсүүриин атласые» мүн лэ тэмдэглэхэ шухала. Эдэмнай уһанай эрьесые, байгаалиин бүхы зүйлэй уһанай яагаад бүрилдэн бии бололгын, тэнсүүриин хуули ёһонуудые, Мүнөө үеэ тэрэнэй нөөсэнүүдэй ямараар хэрэглэгдэжэ байһые, дэлхэйн элдэб районуудай экономическа ба социальна хүгжэлтые хараада абажа, тэрэниие сахин хамгаалга хадаа олон жэлэй хугасаа соо хэгдэһэн шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүн болоно. Дурсагдаһан зохёолнууд дэлхэй дээрэ ажаһуудаг хүн зониие сэбэр уһаар хангаха асуудалые шиидхэлгэдэ, уһанай нөөсэ баялигуудые гамтай һайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ горитой хубита болоно бшуу.

«Канско-Ачинска бассейнэй тулишын түүхэй эдэй хэбтэшэнүүдые элирүүлэн нээжэ, тэрэниие промышленна аргаар ашаглалгада бэлдэхэ» гэһэн хамтын зохёол совет геологуудай элитэ ехэ туйлалта мүн. Оронойманй шулуу нүүрһэнэй нөөсэ баялигуудай 70 процентнь — 100 миллиардһаа үлүү тонно нүүрһэн—эндэ байдаг.

«Газарай ургамалай аймаг» гэһэн ехэ зохёол СССР-эй дэбисхэр дээрэ, бүмбэрсэг дэлхэйн бусад районуудта ургадаг ургамалнуудые сахин хамгаалха, һайнаар хэрэглэхэ талаар гүнзэгы удхатай зохёол болоно.

«Ородой нэгэдэмэл гүрэниие байгуулан хүгжөөлгэ», гэһэн гүнзэгы удхатай зохёол ниитын эрдэмэй талаар Гүрэнэй шанда хүртэһэн зохёолнуудай тоодо ороно. Ородой гүрэнэй түүхэтэ үүргые хазагайруулжа, дэлхэйн түүхын хүгжэлтэдэ манай Эхэ ороной ямар ехэ удха шанартай байһые доошонь дарахые һэдэдэг буржуазна түүхэшэдэй эрдэм наукада зүрюу харша ябуулгануудые эдэ тобшололнууд буруушаана бшуу.

Мүнөө үедэ СССР-эй хүн зоной хүгжэлтэдэ боложо байһан хубилалтануудые шэнжэлгэ гүнзэгы удхатай бусад зохёолнуудай тоодо ороно. Советскэ Союзай бүхы нацинууд болон арад үндэһэтэдэй соёлой талаараа харилсан дүтэлэлсэжэ байһые, түүхэтэ шэнэ нэгэдэлэй—совет арадай бүрилдэжэ байһые тэрэнэй авторнууд гүнзэгыгөөр харуулхые оролдобо.

Мүнөө бүхы дэлхэй дээрэ оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха асуудалда гол анхарал хандуулагдана. Энэ ушар промышленна талаараа түгэс хүгжэһэн нютагуудта илангаяа хабаатай юм. Энэ тематическа шэглэлээр Гүрэнэй шан Верх-Иссетскэ металлургическа заводой бүлэг мэргэжэлтэдтэ олгогдоо. Заводто халаангүйгөөр түмэр хабтайлгаха цехтэ уһа хэрэглэлгын шэнэ арга зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байгаа. Свердловскынхидой зохёожо бүтээһэн комплекс 1973 онһоо хойшо ашаглагдажа байна. Тэрэ хэрэглэгдэһэн уһые сэбэрлээд, дахинаа хэрэглэхэ арга олгоно.

Ороной хүдөө ажахые хүгжөөлгын гол шухала асуудалнуудта зорюулагдаһан зохёолнууд үндэр дээдын шагналда хүртэбэ. Сүл губиин бэлшээриие шанаржуулан һайжаруулха, каракуль үүлтэрэй хони үсхэбэрилхэ, Белоруссида шубуу үсхэбэрилгые хүгжөөхэ асуудалнуудта эдэ шэнжэлгэнүүд зорюулагданхай. Һүүлшынь хүдэлмэридэ шаг олгоходоо, шубуу үсхэбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха, эдэнэй хүдэлмэриие оньһожоруулха, автомат оньһоор хангаха талаар авторнуудай ехэ хүдэлмэри хэһыень хараада абаһан байна. Энээнэй ашаар БССР-эй хүн зониие эрхим шанартай үндэгөөр гүйсэд хангаха асуудал шиидхэгдээ ха юм.

Медицинэ болон мал ажалда үнэтэ шухаг бодосуудые абаха арга олгоһон биохимическэ синтез хадаа эрдэм, техникын эгээл һаяын шэглэлнүүдэй нэгэниинь болоно. Синтезлэхэ арга зохёожо, пептиднэ биорегуляторнууд гэдэгые үйлэдбэрилгые эмхидхэлгэдэ хабаадалсаһан авторнуудай коллектив үндэр дээдын шанда хүртөө. Энээнэй ашаар орон доторнай түрүүлэн синтетическэ гормонууд үйлэдбэрилэгдэжэ захалба. Тиигэжэ мал ажалда, медицинэдэ хэрэглэгдэхэ синтетическэ гормонуудые промышленна аргаар үйлэдбэрилэн абаха технологи зохёогдоо.

«Скальпель-1» гэжэ онсо түхэл шэнжэтэй хирургическа лазерна түхеэрэлгые зохёон бүтээгшэд, радиациһаа хамгаалха аппаратура болон арга онолнуудые зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн авторнууд медицинын асуудалнуудаар хэгдэһэн туршалгануудые, шэнжэлгэнүүдые баяжуулһан байна.

Доодо үргэнэй хирургиин талаар онсо өөрсэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ байнаб.

Ленинскэ болон Гүрэнэй шангуудые олгодог комитет энэ жэлдэ машина бүтээлгын асуудалнуудаар олон зохёол хаража үзэбэ. Өөһэдөө ашаа буулгадаг тусхай шэглэлтэй вагонууд - хопперуудые — ороохо, цемент, минерал, кокс болон бусад юумэ зөөдэг — зохёон бүтээлгэдэ хабаатай хамтын хүдэлмэри эдэнэй дундаһаа онсолон тэмдэглэгдээ. Мүнөө орон доторнай ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэриие оньһожоруулха, зөөлгын үедэ ашаанай гээгдэлые хороохо арга олгоһон арбаад мянган вагон ашаглагдана. Тиихэдэ Урда тээнь эдэ бүхы ажал хэрэгтэ хабаадуулагдадаг байһан 100 мянга гаран хүдэлмэришэд ондоо тээ ажаллаха аргатай болоо.

Полиграфическа үйлэдбэриие техническэ талаарнь шэнэдхэн нэльбэлгэдэ хабаатай ехэ хүдэлмэри Гүрэнэй шанда хүртэбэ. Бүлэг мэргэжэлтэдэй зохёон бүтээһэн «Каскад» гэжэ түхеэрэлгэнүүд полиграфида ажалай бүтээсые 6—7 дахин дээшэлүүлээ.

Шагналда хүртэһэн бусадшье зохёол бүтээлнүүд арадай ажахыда ехэ удха шанартай байна. 10—80 тонно ашаа үргэдэг түхеэрэлгэ бүтээхэ арга олгоһон портальна хабсаралгын кранууд, океан далай сооһоо баригдаһан загаһые буйлуулан болбосоруулха ашаг үрэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүд гэхэ мэтые энэ талаар дурдажа болоно.

Гаргашануудые али бүхы талаарнь хороохые, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхые, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулхые, түүхэй эд болон материалнуудай гаргаша хороохые парти эрдэмтэдые, инженернүүдые, мэргэжэлтэдые уряална. Прибор бүтээлгын, тоолон тодорхойлолгын техникын ба жолоодон хүтэлбэрилгын түхеэрэлгэнүүдэй, байгаалиин газ, олзоборилон абалгын, зөөлгын, болбосоруулгын, нүүрһэ болон ашагта малтамал шанаржуулгын промышленностиин, металлургиин, барилгын, текстильнэ ба хүнгэн промышленностиин һалбаринуудаар СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртэһэн зохёолнууд иимэ эрилтэнүүдтэ харюусана. Манай Эхэ ороной экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ горитой ехэ хубитаяа оруулһан эдэнэй авторнуудые үшөө дахин амаршалхые хүсэнэб.

(ТАСС).

АЖАБАЙДАЛҺАА ЭХИТЭЙ ИСКУССТВО

...ССР-эй Министрнүүдэй ...эй дэргэдэхи Литера..., искусство болон архи...урын талаар Ленинскэ ...СССР-эй Гүрэнэй шан... ...ай комитедэй түрүүлэг... Г. М. МАРКОВАЙ хөө...

... оной СССР-эй Гү... шангуудые олголго ха... ...ет обществын оюун ...ай байдалай түгэс, баян ...ай толотомо шэнэ гэр... ...олоно. «Совет искусст... дэбжэлтын шэнэ дол... ...бхэрнэ» гэжэ нүхэр ... Брежневэй КПСС-эй ... съезд дээрэ хэлэһэн ...ые эдэ үндэр шагналта... ... хүртэһэн зохёол бү... ...д батадхана.

...ет уран зохёолшодые ...һэн лауреадуудай дун... ...ронтын үеын поэдүүд ... Тэдэнэй зохёол бүтээл... ... ёһото патриотизмаар, ...ахы аха нүхэсэлэй үзэл ...өөр нэбтэрэнхэй. Энэм... М. Дудин болоно. Тэрэ... ...энэ шүлэгүүд «Дерево ...аиста» гэжэ номдо ...гданхай. «Где ночует ...ронок» гэжэ номой ав... Белоруссиин арадай но... И. Панченко лауреат бо... М. Дудин хүн түрэлтэ... ерээдүйн залуу үетэнэй ...заяан тухай һанаа үнөөн... ...руулагдаһан сагай түү... ...шэг зохёогшо, үргэн дэлисэтэй уран зохёолшо мүн. П. Панченкын шүлэгүүд түрэл дайдадаа, эсэгынгээ гэртэ халуун дуранай мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй. Арадайнгаа бүхы баярые, гасалангые зүрхэндөө тон дүтөөр хүлеэн абадаг поэдэй өөрөө өөртэйгөө хөөрэлдэһэн мэтээр тэрэнэй ном угтан абтана.

Прозаик В. Белов уншагшадай дура хүсэлые татадаг болоһоор үнинэй. Тэрэ һүүлэй жэлнүүдэй туужануул болон рассказуудай түлөө шанда хүртөө. Зохёолнууд доторнь совет хүнэй арюун ябадалай өөрсэ шэнжэ, тэрэнэй һайн һайхан юумэндэ дуратай ёһо заншалнууд бодото бэелэлээ олоно. Зохёолнуудынь шиидхэгдээгүй зорилгонуудые табидаг байһаараа, хэлэнэйнгээ арадай шэнжэ шанартай байһаар, хото, хүдөөгэй хүнүүдэй зан абари ба ажаһуудал һайн мэдэдэг байһаараа шалгарна.

Харагшадта ехэтэ һайшаагдаһан «Москва слезам не верит» гэжэ уран һайханай фильмын түлөө Москвагай кинематографистнууд СССР-эй Гүрэнэй шангаар тэмдэглэгдээ. Эдэмнай—режиссер В. Меньшов, оператор И. Слабневич, уран зурааша С. Меняльщиков, гол рольнуудые гүйсэдхэгшэд А. Баталов, В. Алентова, И. Муравьева, Р. Рязанова болоно. Хүнгэн бэшэ туршалгануудые дабажа, харгыгаа олоһон басаганай юрын намтар хадаа социальна, манай социалис обществын хуулита үзэгдэл болоно гэжэ фильмын авторнууд удхалан харуулна. Арюун зүб ябадалай, эрхэтэнэй уялгын, ажабайдалда һууриняа ололгын асуудалнууд фильм дотор табигдана.

«Допрос» гэжэ фильмые бүтээгшэд — Азербайджанай уран зохёолшо Р. Ибрагимбеков, режиссер Р. Оджагов, оператор Р. Камбаров, уран зурааша Ф. Багиров болон актернууд А. Калягин, А. Мамедов болон Ш. Мамедова шангуудта мүн лэ хүртөө.

Ниитын хүгжэлтын шиидхэгдээгүй асуудалнуудта зорюулагдаһан фильм дотор үнэн зүб хэрэгэй илан мандахын түлөө тэмсэлшын, социалис гурим заршамнай гол ёһонуудые эдэбхитэйгээр батадхадаг манай үеын хүнэй хурса образ байгуулагдаа.

Шэнэ байдал байгуулхын түлөө, революционно туйлалтануудые аршалан хамгаалхын түлөө афган арадай тэмсэлые харуулһан Афганистан тухай баримтата-публицистическэ тодо хурса кино ба телефильмүүдэй түлөө Узбекистанай үнинэй кинематографист М. Каюмов, сценариин автор А. Бовин, операторнууд Т. Надыров болон Ш. Махмудов, Түбэй телевидениин политическэ шэнжэлэгшэ Ф. Сейфуль-Мулюков оператор А. Громовтой хамта шангуудта хүртөө.

СССР-эй Гостелерадиогой захилаар олон серитэй, уран һайханай «Берега» гэжэ фильм бүтээһэнэйнгээ түлөө Грузиин кинематографистнууд шанда хүртөө.

XIX зуун жэлэй һүүлдэ, XX зуун жэлэй эхиндэ түүхын ехэ оршон байдалда болоһон үйлэ хэрэгүүд фильм дотор харуулагдана. Гэбэшье фильмын геройн нугаршагүй зориг, арюун сэбэр ябадал тэрэниие мүнөөдэрэй харагшада дүтэ болгоно, һонирхол үүсхэнэ. Бэлигтэй актер О. Мегвинетухуцеси тус образые экран дээрэ харуулаа. Тэрээнтэй хамта сценариин автор, уран зохёолшо Ч. Амирэджиби, режиссернууд — найруулан табигшад Г. Лордкипанидзе, Г. Габескирия, оператор Л. Намгалашвили, уран зурааша К. Хуцишвили, актернууд Т. Арчвадзе, Ю. Ярвет СССР-эй Гүрэнэй шангаар шагнагдаа. Евг. Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай ахамад режиссер Е. Симоновой табиһан зүжэгүүд соо эрхэтэнэй мэдэрэл, мүнөө үеын драматургиин гүн удха һайнаар харуулагдадаг. Тэрээндэ 1981 оной шан мүн лэ олгогдоо.

Г. Сундукянай нэрэмжэтэ театрта «Кориолан» гэжэ зүжэг табигшадта шан олгогдоо. Р. Капланян режиссерынь болоно. Армениин театрай уран бэлигтэнэй бэдэрэлгэнүүд, үндэһэн соёлой үрэ түгэс ёһо заншалнуудые хүгжөөхэ гэһэн эрмэлзэл, классическа бүтээлнүүдые зохёохы ёһоор хэрэглэлгэ, хүнэй абари зангые шадамар бэрхээр харуулалга, тэрэнэй сэдьхэл бодолые гүн гүнзэгыгөөр шэнжэлгэ, социально-түүхын талаар тон зүб байлга — эдэ бүгэдэ асуудалнууд зүжэгтэ хамтадхагдана. Коллектив энэ бүтээлээрээ олон үндэһэ яһатанай совет искусствада гайхамшагта хубитаяа оруулаа.

Сэдьхэл хүдэлгэмэ, онсо өөрсэ шэнжэтэй хэдэн арбаад рольнуудые наадаһан балерина Е. Максимовагай зохёохы ажал ябуулга ганса манай орондо бэшэ, мүн холо гадуур мэдээжэ болонхой. Дэлхэй дээрэ совет баледэй алдар сууе арьбадхалгада тэрэ ехэ нэмэри хээ. Шангаар тэмдэглэгдэһэн тэрэнэй һүүлэй бүтээлнүүд сэнхир экранай шэнэ жанр — фильм-балет батадхан хүгжөөлгэдэ ехэ нэмэри болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ гүйсэдхэһэн оперно партинууд ба концертын программануудай түлөө Киевэй оперно театрай дуушан Е. Мирошниченко шанда хүртөө. Солистын байгуулһан бүтээлнүүд гүн удхатай, уян нугалбаритай, энэрхы хандасаар нэбтэрһэн байһаараа шалгардаг. Шэнэ лауреат — дуушан Б. Штоколовой концертнүүдтэ хүн зон ходо доо олоороо суглардаг. Тэрэ ород арадай дуунуудые, романснууд болон совет авторнуудай дуунуудые тэрэнэй дуулахадань, уран бэлигынь эли тодоор харагдадаг.

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан зохёол бүтээлнүүдэй түлөө шан композитор В. Шаинскиин һүүлэй жэлнүүдтэ бэшэһэн дуунуудта олгогдоо. Согтой хүхюун, огсом дорюун дуунуудынь ниитын шухала удхатай байдаг, үндэһэн ёһо заншалнуудта түшэглэдэг, энэрхы сэдьхэлээр нэбтэрэнхэй байдаг.

Литвагай ССР-эй арадай уран зурааша С. Вейверите Люгайлене гэгшын толгойлдог авторска коллектив «Манай хизаар» гэһэн ханын томо һүр жабхаланта зурагай түлөө шангаар тэмдэглэгдээ. Мүнөө үеын Литвагай тосхоной образ, ажал хэрэгүүд, өөрсэ янзын гурим ба заншалнууд энэ бүтээл дотор үнэншэмөөр, гоё һайханаар харуулагдана. Вышни Волочкодо ородой агууехэ уран зурааша А. Венециановта бодхоогдоһон хүшөөгэй авторнууд — скульптор О. Комов болон архитектор Н. Комова мүн лэ шангуудаар тэмдэглэгдээ. Тэдэнэй бүтээлнүүд бодолоороо, архитектурын ба композициин талаар онсо һонин юм. Искусствын хэтэдээ шухала темые — арад ба уран зурааша гэһэн темые тэдэ бэелүүлдэг.

Хүтэлбэрилэгшэ Е. Стамо түрүүтэй бүлэг архитекторнууд, уран зураашад ба инженернүүд Москвадахи Олимпиин тосхоной архитектурын түлөө шанда хүртэбэ. Энэ барилгын комплексые архитектурын, дүрсэлэн харуулха искусствын ба конструкторнуудай ухаан бодолой ниилэн нэгэдэһэн жэшээ мүн гэжэ тооложо болохо. Гансал олимпиецүүд бэшэ, харин мүнөө тэндэ ажаһуудаг москвагайхид тус комплексын таарамжатай зохид байһыень үндэрөөр сэгнэһэн байна. Таллинда парусна спортын түб байгуулһан Эстониин барилгашадта ба проект табигшадта шан мүн лэ олгогдоо. Архитектурын энэ орёо комплекс архитектурно-түсэблэлгын мүнөө сагта тааруу, техникээр сүм хангагданхай, оршон тойронхи байгаалитай ба городой барилгатай зохидоор тааралданхай.

Уран һайханай бүтээлнүүдэй теориин ба түүхын талаар хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор Е. Озеровой «Коммунист наших дней в жизни и в литературе», «Тревоги мира и сердце писателя. О друзьях и врагах культуры» гэһэн номууд шангаар тэмдэглэгдэбэ. Совет литература шэнжэлгын ба шүүмжэлэлэй гол асуудалнуудта тэдэ зорюулагданхай. Олон үндэһэ яһатанай совет литературын хүгжэлтэ, тэрэнэй суртал бодолой дайсадтай ябуулагдадаг тэмсэл үргэнөөр харуулагдана.

Гайхамшагта үйлэ хэрэгэй — СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй урда тээ союзна республикануудай литература, искусство болон архитектурын ажал ябуулагшадта СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олголго манай ороной олон үндэһэ яһатанай соёлой һалбаран хүгжэлгые батадхаба, совет искусствын арадай шэнжэ шанарай, партийна шэнжэ шанарай, арадай хэрэгтэ үнэн байлгын гол ёһонуудай илалта туйлаһые гэршэлбэ.

(ТАСС).

МҮНӨӨДЭР—СОВЕТ МИЛИЦИИН ҺАЙНДЭР

ЖУРАМ ЗАРШАМ НАРИНААР САХИХА

...най ороной ажалшад ...өөр Совет милициин ...дэрые баяр баясхалан... ...тар тэмдэглэжэ байна.

Дотоодын хэрэгүүдэй ал... ...ай бүхы хүдэлмэрилэгшэд ...гөө һайндэрые КПСС-... XXVI съездын түүхэтэ ...хэбэринүүдые бодото ...нь бэелүүлхын түлөө ...рһэн бүгэдэ арадай тэм... ...эй оршон байдалда уг... ... байна.

КПСС-эй XXVI съезд дээ... ...эһэн Центральна Коми... ...й тоосоото элидхэл соо... нүхэр Л. И. Брежнев ...циалис хуули ёһо, гурим ...рам бэхижүүлгэдэ юсти..., сүүдэй, прокуратурын, ...ет милициин органуудай ...юусалга ехэ. Эдэ орга... ...дай хүдэлмэрилэгшэдэй ...эн мэргэжэлынь эрхэтэн ...ной эрэлхэг зоригтой, ...ша абалгатай эбсэшэгүй, ...зүб байха ябадалтай ...алдуулагдаха ёһотой. ...тал тиимэ хүнүүд тэдээн... ...жалгагдаһан шанга уялга... ...даа нэрэдээ хүрэмөөр ...ргэжэ шадаха байна. Тэ... ...эй хүдэлмэриин эгээн ехэ ... үрэтэй байха, гэмтэ ...лга бүхэн ёһотой һай... ...ар мүрдэгдэжэ, гэмтэд ...өйнгөө сэргээр хэһээл... ... абаха ёһотой гэжэ ...эт арад эрилтэ таби... ...эрхэтэй юм. Энэ хэрэг... ...нь хуули, журам хамгаал... ...р органуудта партиин зүг... ... хүсэд бүрин дэмжэлгэ ...гдаха юм, мүн манай бү... ...ниитын зүгһөө дэмжэлгэ үг... ... байһандань һэжэглэнэ... ...бэ», — гэжэ хэлэһэн бай... ...а. Эдэ үгэнүүд соонь мили... ...ин хүдэлмэрилэгшэдэй. ...рад зоной хоорондохи нягта ...лбоон, түрэл партинманай ...һөө манайда үдэр бүриин ...нхарал оролдолго гаргажа ...йдаг ушар ёһо эли тодоор ...харагдана гээшэ.

Коммунис партиин, Совет... ... правительствын үндэр ехэ эрилтэнүүдые бэелүүлэн дотоодын хэрэгүүдэй албанай бүхы хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй областной комитедэй ударидалга доро республикын городууд болон хүдөө нютагуудта журам заршам бэхижүүлхэ, хуули эбдэхэ ябадалтай тэмсэлээ шангадхаха талаар бүхы зохихо хэмжээнүүдые абадаг байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын олон районуудта хуули эбдэхэ ябадал үсөөрөө, гэмтэ ябадал гаргагшадые элирүүлхэ ушар дээшэлээ. Партиин райкомуудай, арадай депутадуудай районно Соведүүдэй зүгһөө үдэр бүриин анхарал хандуулжа, туһа хүргэжэ байдаг газарта районуудай дотоодын хэрэгүүдэй органууд ажал хүдэлмэреэ ашаг үрэ ехэтэйгээр ябуулдаг гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Улаан-Үдын Советскэ, Баргажанай, Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Захааминай, Кабанскын болон бусад хэдэ хэдэн районуудай дотоодын хэрэгүүдэй таһагууд бүхы хүдэлмэреэ урагшатай һайнаар ябуулжа байдаг болонхой.

КПСС-эй ЦК-гай 1979 оной августын 2-то баталан абаһан «Журам заршам сахиха, хуули эбдэхэ ябадалтай тэмсэл шангадхаха талаар хүдэлмэри һайжаруулха тухай» мэдээжэ тогтоол дотор хуули эбдэхэ ябадалһаа һэргылхэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдаһан байдаг. Энэ талаар манай республикын милициин органууд олонниитэтэй нягта холбоо байгуулан, зарим тэды дүй дүршэлөөр баян болоһон байна.

Мүнөө республика доторнай журам заршам сахидаг ниитын 180 пункт, тэдэнэй 21-ниинь Улаан-Үдэдэ байгуулагданхай. Милициин 145 участково инспектор тэдэнэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Журам заршам сахидаг ниитын пунктнууд микрорайонуудта хуули эбдэхэ ябадалһаа һэргылхэ талаар аша туһатай ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Хүдөө нютагуудта журам заршам сахидаг ниитын пунктнуудтай газарта нэгэшье дахин хуули эбдэхэ ушар дайралдаагүй. Тиихэдэ 79 микрорайондо гэмтэ ябадал гаргагшад бултадаа элирүүлэгдэһэн, 36 микрорайондо гэмтэ ябадал гаргаха ушар үсөөрһэн байна.

Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын Загорск тосхоной ниитын пункт гэмтэ ябадалһаа һэргылэлгын хүдэлмэреэ эрхим һайнаар ябуулна. Эндэхи ниитын соведые Улаан-Үдын авиазаводой хүдэлмэришэн М. И. Минин ударидадаг. Гэр бүлэдөө шууяа гаргадаг хүнүүдэй, эдиршүүлэй, хүн зоной дунда хуули ёһон тухай ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг секцинүүд гэхэ мэтэ бии. Эндэхи ниитын совет недели бүридэ заседани үнгэргэжэ, журам заршам эбдэгшэдтэй ябуулха тэмсэл шангадхаха асуудалнууд, мүн гэм зэмэтэйшье хүнүүдэй журам зүбшэн хэлсэдэг байна. Тэрэшэлэн Улаан-Үдын «Элеватор» гэжэ микрорайоной, Шэлэй заводой, ЛВРЗ-гэй, БМДК-гай микрорайонуудай ниитын пунктнууд илангаяа һайнаар хүдэлмэреэ ябуулна.

Журам эбдэхэ ябадалһаа һэргылхэ соведүүд республикымнай ажалша коллективүүдэй дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг болонхой. Бүхыдөө тиимэ 600 совет тоологдожо, тэдэнэй 56-ниинь Улаан-Үдэдэ юм. Сэлэнгын модоной баазын совет байгша ондо журам заршам, хуули эбдэһэн 47 хүнэй хэрэгые хаража үзөөд, хэмжээнүүдые абаһан байна.

Яаралтай түргэнөөр хэмжээнүүдые абадаг комсомол дружинигуудай отрядууд, һайн дуранай арадай дружинанууд милициин хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэдэг байна. Республика доторнай арадай һайн дуранай 1500 дружина бии юм. Тэрэнэй зэргэдэ 42 мянган дружинник тоологдоно. Тиихэдэ яаралтай түргэнөөр хэмжээнүүдые абадаг комсомолой 151 отряд манай хүдэлмэридэ туһална.

Парти болон правительствын энэрхы ударидалга доро совет милици урган хүгжөө, шанаржан һайжараа. Жиирэй хүдэлмэрилэгшэд болон сержантнуудһаа баран дунда һургуули дүүргэһэн хүнүүд, Уголовно бэдэрэлгын таһагуудта, ОБХСС, ГАИ-гай албанда хүдэлдэг, участково инспекторнүүдэй дунда тусхай мэргэжэлтэй хүнүүднай илангаяа олон боложо байнхай.

Дотоодын хэрэгүүдэй министерство болон таһагуудта ажалша коллективүүдээр, партийна болон комсомолой органуудаар эльгээгдэһэн хүнүүд абтана. Тэдэнэр үнэн сэхэ, шударгы бэрхэ ажалаараа хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Улаан-Үдын Железнодорожно райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай ОБХСС-эй инспекциин начальник А. Н. Иванов, Гусиноозёрско уголовно бэдэрэлгын ахалагша инспектор Ф. С. Ефимов, Баргажанай районой милициин таһагай ОБХСС-эй инспектор В. В. Базилевский, Захааминай районой милициин таһагай участково инспектор В. Ц. Нимаев, Кабанскын районой милициин таһагай хуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэг эрхилдэг инспектор Л. А. Гапоненко, Бэшүүрэй райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай милиционер-жолоошон В. А. Кашин, Хяагтын районой милиционер-жолоошон А. Ч. Цырендоржиев, Улаан-Үдын харуулай албанай начальник А. Т. Манкуев болон бусад эдэнэй тоодо оролсоно.

Республика дотор журам заршам наринаар сахихэ, гэмтэ ябадал гаргагшадтай тэмсэхэ хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтануудай хажуугаар дутагдалнуудшье үшөөл дайралдаһаар. Ямаршье һайндэрэй үедэ энэ ушарые бидэнэр мартаха эрхэгүйбди, дутуу дундануудые усадхахын түлөө оролдолго гаргаха ёһотойбди.

Гүрэнэй зөөри үбэршэлхэ, тэрээндэ эзэн бусаар хандаха, арадай ажахыдахи гээлтэ хороолтотой тэмсэхэ гээшэ шухала удха шанартай хэрэг мүн. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ энээн тухай эли тодоор хэлэгдэһэн байна ха юм.

Социалис зөөри хамгаалха талаар үгтэһэн бүхы эрхээ дотоодын хэрэгүүдэй органууд үшөөшье хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Эд бараа ба материальна нөөсын бүхы байрануудые паспорттай болгохо, ашаа зөөхэ үедэ эд бараанай хулгайда ородог ушар шанга хиналтада абтаадүй байһаар.

Хүдөө ажахын продукци, үбһэ тэжээл хулгайлха, үрихэ ябадалтай тэмсэл манай республикада онсо удха шанартай гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Совет милициин үдэрые тэмдэглэжэ байха үедөө, бидэнэр, республикын дотоодын хэрэгүүдэй албанай бүхы хүдэлмэрилэгшэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд дээрэ гол анхаралаа хандуулжа, албанайнгаа ажал ябуулгые улам наринжуулан, түрэл партиингаа XXVI съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллаха гэжэ үргэн уншагшадаа найдуулха хүсэлэнтэйбди.

Н. БУТУХАНОВ,
Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр.

—Алло! Алло! — милици гү!?
— Тиимэ, милициин таһагай харюусалгата дежурна, милициин капитан Митин шагнажа байна.
—Үнгэрэгшэ һуни Шэтын трактдахи амбаарһаа хулгай болоо, ерэжэ харыт!
— Мэнэ гэһээр оперативна бүлэг ошохо, хүлеэгээд байгты!

Хулгай болоһон газарта республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын уголовно бэдэрэлгын таһагай хэдэн инспектор, мүр мүшхэдэг нохойтой, криминалистика хэдэг инспектор, харюусалгата дежурнын туһалагша гэгшэд ерэбэ.

Амбаарта орогшод эдихэ юумэ, эд бараа ехээр хулуужа абаһан байба. Удааншьегүй, инспектор, милициин сержант Сергей Степанов Герд гэжэ нэрэтэй нохойтойгоо гэнтэ мүр мүшхэн оробо.

Удааншье болоогүй, үдэшэлэн тээшэ түмэр харгын вокзал дээрэ гурбан хүн — гэмтэ ябадал гаргагшад булта баалшыса баригдаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын Советскэ районой ОВД-эйн харюусалгата дежурна, милициин отличник, милициин капитан Владимир Михайлович Митин, дежурнын туһалагша, ВЛКСМ-эй ...шүүн, милициин сержант Александр Дугаров; МВД-эйн ОУР-ай ахалагша сержант, милициин отличник Виктор Николаевич Романов ээлжээтэ дежурствынгаа үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ АМГАЛАН БАЙДАЛ ХАНГАХЫН ТҮЛӨӨ

Баруун Германиин «Шпигель» журналай редакциин асуудалнуудта нүхэр Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунуудтай совет хүнүүд ехэ һонирхолтойгоор танилсаба. Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха, шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сараха тухай мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудта Леонид Ильичэй үгэһэн харюу совет арадай зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэнэ.

Ядерна дайнай аюул үүдхэхые һэдэгшэдтэ нүхэр Л. И. Брежнев шанга харюу үгэбэ гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай ветеран, Советскэ Союзай Герой Н. Костин мэдүүлбэ. Дайн байлдаанай арад зондо ямар ехэ уршаг түбэг үүдхэдэг, гасалан зоболон асардаг байһаниинь урдын фронтовик ябаһан намда һайн мэдээжэ. Мүнөө манай дэлхэй дээрэ амгалан тайбан бэшэ, тэрэнэй элдэб заха булангуудта дайн байлдаанууд болоно. Үхэлэй аюулта буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга зогсоогдоногүй. Ямаршьеб «хизаарлагдаһан» ядерна дай үүдхэжэ, тэрээндэ илажа гараха аргатай байһан тухай баруунай зарим стратегүүдэй, политигүүдэй гутамшаг муухай һанал бодол мүнөө илангаяа аюултай байна гэжэ Леонид Ильич тон зүбөөр тэмдэглээ гээд тэрэ тоолоно.

«Шпигель» журналай асуудалнуудта нүхэр Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунуудые Ленинградай хүдэлмэришэд, бүхы совет хүнүүдтэл адли, тон һонирхолтойгоор зүбшэн хэлсэжэ байна гэжэ «Ленинградска металлургическа завод» гэдэг үйлэдбэриин нэгэдэлэй токарь Е. Ширяев хэлэнэ. Дайн дажарые сараха, шахардуу байдал һуларуулгые гүнзэгырүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн сэсэн мэргэн политика бэелүүлдэгэйнь түлөө хүн бүхэн манай партида үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ. Леонид Ильич Брежнев мүнөө үеын уласхоорондын байдалда гүнзэгы шэнжэлэл хээ, дэлхэйн олонитын зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэһэн асуудалнуудта тодо һонор харюу үгөө. «Совет сэрэгэй аюул» тухай худал хуурмаг үгэнүүдээр бэеэ далдалагшадай бодото нюурые Соведүүдэй оронои эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд элишэлнэ. Эб найрамдал хангаха, буу зэбсэгүүдые хорооxo асуудалнуудаар нүхэр Л. И. Брежнев бүтэмжэтэй һайн дурадхалнуудые оруулһан байна.

Элдэб оронуудай арадуудай эдэбхитэй хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар лэ ядерна дайнай аюул усалые зайсуулан саража болоно гэһэн һанал бодолоор нүхэр Л. И. Брежневэй харюу нэб тэрэнхэй гэжэ Украинын ССР-эй Наукануудай академиин академик, Социалис Ажалай Герой В. Атрощенко тэмдэглэбэ. «Хизаарлагдаһан» ядерна дай үүдхэжэ болохо байһан тухай США-гай захиргаанай һанал бодолой үймар тэнэг байһые бидэ, эрдэмтэд, тон һайнаар ойлгонобди. Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр ФРГ-дэ ошолго, шахардуу байдалые һуларуулха, буу зэбсэгүүдые үрэ ехэтэйгээр хуряаха политикада һайнаар нүлөөлхэ аабза гээд совет хүнүүд найдана.

Нүхэр Л. И. Брежневэй харюу эб найрамдал хамгаалха, бүхы хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулһан ядерна дайе сараха тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй гэжэ Волгоградай географиин эрдэмэй доктор, дайнай ветерануудай совет комитедэй президиумэй гэшүүн А. Цыганков хэлэбэ. Эб найрамдал хамгаалха, арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ тухай эсэшэ сусашагүй анхарал хандуулжа байдагайнь түлөө эрдэмтэ баатар-хотын дайнай гуша мянга гаран ветерануудай үмэнэһөө түрэл партидаа, Совет правительствада, нүхэр Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

«Совет сэрэгэй аюул» гэдэг худал хуурмаг үгэнүүдээр далдалагдажа, милитарис түсэбүүдээ бэелүүлхые һэдэдэг хархис хүсэнүүдтэ нүхэр Л. И. Брежнев шууд сэхэ харюу түбшэн даруугаар үгэһэн байна гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай ветеран, уран зохёолшо И. Бережной (Горький) тэмдэглэбэ. Гарза хохидолгүй, һандарал һүйдхэлгүй, хүнэй үйдхар гашуудалгүй дайн байлдаанууд болодоггүй гээшэ. Совет хүнүүдэй һанал бодол нэгэн адли юм. Нүхэр Л. И. Брежневэй харюунууд дотор энэнь тодоор найруулагдаа. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар үнэн сэхэ хөөрэлдөөнүүдые хэхые Советскэ Союз оролдоно гэжэ Леонид Ильич тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

АЛДАРТА ҺАЙНДЭР ТУХАЙ ГАДААДЫН ХЭБЛЭЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Кремльдэ болоһон баярай суглаан тухай мэдээсэлнүүдые дэлхэйн элдэб оронуудай хэблэлэй органууд али газарнуудтаа толилно. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устиновай эндэ хэһэн элидхэлые мүн лэ сүм гү, али дэлгэрэнгыгээр найруулан тунхаглаба.

Болгариин түбэй газетэнүүд Д. Ф. Устиновай хэлэһэн үгые «Ленинэй зааһанай ёһоор илалтаһаа илалта тээшэ», «Октябриин хэрэгүүдые нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлэгшэд», «Бүхэдэлхэйн түүхын эгээл һаруул һайхан үе саг» гэһэн гаршагуудтайгаар тунхаглаа.

СССР-эй эб найрамдалта гадаадын политикые, совет сэрэгэй һургаалые хазагайруулха гэһэн баруун оронуудай политигуудай һэдэлгэнүүдтэ элидхэл дотор эрид шанга харюугай үгтэһэндэ элдэб оронуудай хэблэлэй органууд анхарал хандуулна.

«Совет сэрэгэй һургаал СССР-эй амгалан хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлнэ. Советскэ Союз ядерна түрүүшынше, ондоо ямаршье сохилто тохёолдуулхагүйе оролдоно» гэжэ Франциин «Юманите» тусхайлан тэмдэглэнэ.

«Хизаарлагдамал» ядерна дай хэжэ болохо гэдэг Рейганэй захиргаанай түлөөлэгшэдэй үгэнүүд онсо аюултай байна гээд Совет оронои оборонын министр хэлээ», — гэжэ «Нью-Йорк таймс» тэмдэглэнэ.

«Хүсэ хэрэглэхэ гэдэг Америкын политикые шүүмжэлнэ» гэһэн гаршагтайгаар Японой «Асахи» газетэ тус элидхэлые тунхаглаа. Вашингтоной политическэ хархис балмад ябуулга уласхоорондын оршон байдалай тон шахардуу болоһоной гол шалтагаан болоно гээд Д. Ф. Устинов зааба гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, США өөрыгөө түүхын һургаалнуудые хэрэгсээнгүй, Японой милитаризмые өөгшөөн һэргээлгэнэ, Хитадай сэрэгэй хүсые шангадхалгада туһа хүргэнэ гэһэн үгэнүүдыень газетэ тусхайлан дурдана.

Газетэнүүд Агуу ехэ Октябриин ойдо зорюулагдаһан олон тоото бусад материалнуудые мүн лэ тунхаглана. Тиихэдээ элдэб оронуудта тэрэнэй хайшан гээд тэмдэглэгдэһэн тухай мэдээсэнэ. Индиин газетэнүүд энэ ойдо бүхэли хуудаһануудые, тусхай хабсаргалтануудые зорюулан, социальна ба экономическа асуудалнуудаар, эрдэм болон техникын талаар СССР-эй туйлаһан амжалтанууд тухай, Индиин национальна-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ Агуу ехэ Октябриин илалтын үзүүлһэн нүлөөн тухай, Совет гүрэнэй амгалан тайбан гадаадын политика тухай хөөрэнэ. Һайндэрөөр дашарамдуулан, совет хүтэлбэрилэгшэдтэ Индиин премьер-министр Индири Гандиин эльгээһэн амаршалгын бэшэгүүд тухай мэдээсэхэ зуураа, Индиин «Нэшнл геральд» ба бусад газетэнүүд Совет-Индиин харилсаа холбооной амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые үндэрөөр сэгнэһыень дурдана.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОБО

СОФИ. БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковэй, хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Индиин Республикын премьер-министр И. Гандиин хоорондо хөөрэлдөөнүүд болоо.

Болгаро-Индиин харилсаан улам саашадаа, үнэн сэхэ хани барисаанай ба харилсаа этигэлсэлгын үндэһэ һуури дээрэ хүгжэжэ байнхай гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглэбэ. Дэлхэй дээрэ тааламжатай, бата бэхи эб найрамдал хангаха зорилготой хөөрэлдөөнһөө үлүү һайн ябуулга байхагүй. Этигэлсэдэггүй ябадалда, зүришэлдөөн хёмороондо эсэргүү зорюулан, амгалан гуримаар зэргэ оршолгын, хүндэлэлсэлгын, тэгшэ эрхэтэй, адли аюулгүй байха гол ёһонуудые үндэһэ болгодог, али али талада ашатай туһатай харилсаа холбоо бэелүүлхэ, Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай, бүхы дэлхэйн эб эетэй байхые хүсэдэг хүсэнүүдэй дурадхаһан амгалан үүсхэлнүүд ба дурадхалнуудые бодото хэрэг болгохын тула эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилхэ гэһэн хүсэлэн элирхэйлэгдээ гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдээ.

Азиин түбиин байдалые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, эндэхи орон нютагуудай политическэ оршон байдалые заһаруулбал, Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо хэрэгтэ һайнаар нүлөөлхэ һэн.

САЛЬВАДОРОЙ ПАТРИОДУУДАЙ АМЖАЛТАНУУД

САН-ХОСЕ. Сальвадорой патриодууд ороной элдэб нютагуудта хэдэ хэдэн амжалтата ябуулгануудые хэбэ. Американ «советнигүүдэй» хүтэлбэрилдэг хунтын сэрэгүүдэй гарнизонууд ба колонгонуудта добтолгонуудай хэгдэһэнһээ уламжалан, дайсанда горитой гэмтэл, хохидол ушаруулагдаа гэжэ буһалгаалан бодогшодой радиостанци дамжуулба.

Гватемалын ба Гондурасай ниислэлнүүдһээ дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдһээ харахада, тэдэ оронуудай хархис засагуудай армиинуудаар Сальвадор худар интервенци хүүлхэ түсэбүүдые Вашингтоной яаралтайгаар бэлдэжэ байһыень гэршэлнэ.

ВАШИНГТОН. США-гай политическэ, олонитын, профсоюзна, залуушуулай, эхэнэрнүүдэй, шажанай ба бусад 40 гаран эмхиин хамтарһан гадаадын ба сэрэгэй шэнэ политикын түлөө нэгэдэл Сальвадор тушаа Рейганэй захиргаанай баримталан бэелүүлжэ байгаа политикые эрид шангаар шүүмжэлнэ.

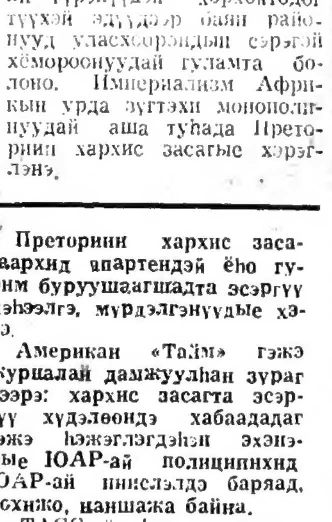

АФРИКЫЕ ДЭЭРМЭДЭНЭ

БЕРЛИН. Империалис гүрэнүүд, түбхын түрүүндэ США, ФРГ ба Англи, дэлхэйн энэ хубида алдаһан нүлөөгөө хайшаншье гээд тэхэрюулхын тула, Африкые дойлодог политическэ, экономическа ба сэрэгэй хашалтаяа улам шангадхана, — гэжэ Берлинэй «Хорицонт» гэдэг недели бүриин газетэ бэшэнэ. Монополис хободог шунахай политикые буруушаадаг Африкын арадууд болон оронуудта эсэргүү империалис гүрэнүүд хүсэрхэлгын бүхы аргануудые хэрэглэнэ. Экономическа картые харалсан, Африкын шэнэ түүхые шэнжэлбэл, энэ түбиин түүхэй эдүүдтэ обтодог баруун оронуудай шунахайралгатай тэрэнэйнь сэхэ холбоотой байһые обёорхот гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

Африкын мүнөөнэй байдалһаа харахада, баруун тээхи гүрэнүүдэй хорхойтодог түүхэй эдүүдээр баян районууд уласхоорондын сэрэгэй хёмороонуудай гуламта болоно. Империализм Африкын урда зүгтэхи монополинуудай аша туһада Преториин хархис засагые хэрэглэнэ.

Преториин хархис засагаархид апартендэй ёһо гуриим буруушаагшадта эсэргүү хэһээлгэ, мүрдэлгэнүүдые хэнэ.

Американ «Тайм» гэжэ журналай дамжуулһан зураг дээрэ: хархис засагта эсэргүү хүдэлөөндэ хабаададаг гэжэ һэжэглэгдэһэн эхэнэрые ЮАР-ай полицинхид ЮАР-ай нинсэлдэ бариад, сохижо, наншажа байна.

ТАСС-ай фотохроника.

ТОБШОХОНООР

КЛАССИЧЕСКА БАРИЛДААН. Бүхэроссиин залуушуулай спортын VI наадануудай программаар классическа барилдаагаар Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөн Владивосток хотодо болажо, найман область, хизаар болон автономито республикын 80 гаран барилдаашад хабаадаһан байна.

Республикымнай суглуулагдамал команда табадахи һуури эзэлбэ. Омско физкультурын институт дүүргээд, хүүгэдэй спортын 7-дохи һургуулида тренерээр хүдэлхэеэ ерээд байһан спортын мастерта кандидат Баяр Цынгуев бүхы уулзалгануудтаа илажа, зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Лесотехническэ техникумэй һурагша С. Гармаев — хоёрдохи. 41-дэхи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша В. Попов гурбадахи һуури эзэлбэ. Иигэжэ эдэнэр РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Волгоград хотодо үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэһэн байха юм.

ТЕННИС. Һурагшадай дунда столой теннисээр бүхэсоюзна мүрысөөн Тула хотодо үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдын 1-дэхи дунда һургуулиин һурагша Владимир Буянов иимэ ехэ мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадабашье, зоримгой бэрхээр наадажа, илалта туйлаба.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. «Труд» бүлгэмэй областной соведэй шанда хүртэхын түлөө спортивна гэшхэдэлээр мүрысөөн үнгэргэгдөө. Спортын хэдэн бүлгэмүүд болон клубуудай атледүүд энээндэ хабаадаһан байгаа. Арбан километрые 45 минута 16 секунда соо гаталжа, Юрий Батурин түрүү һуури эзэлбэ. Энэнь республикын шэнэ рекорд болоно.

ГИМНАСТИКА. Спортивна гимнастикаар хүүгэдэй спортын һургуулинуудай һурагшадай дунда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн Кемеровскэ областиин Ленинск-Кузнецкий хотодо болобо. Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын 3-дахи һургуулиин суглуулагдамал команда амжалтатай һайнаар мүрысэжэ, гурбадахи һууринда гараһан байна. Басагаднай мэргэжэл шадабаритай болоҗо ябаһанаа харуулаа. Наташа Обухова спортын мастерта кандидадай программаар мүрысэхэдөө, мүнгэн медаляар шагнагдаба. Оля Бородина мастерта кандидадай норматив дүүргэбэ. Мүнөө манай гимнастнууд Благовещенск хотодо үнгэргэгдэхэ зонын мүрысөөндэ бэлдэжэ байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

АГУУ ОКТЯБРИИН ТУГ ДОРО

Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 64 жэлэй ойе бүхы хүн түрэлтэн шэнэ байдалай мүндэлһэн үдэр гэжэ тэмдэглэжэ байна. Эб найрамдал тухай ленинскэ Декрет хадаа гадаадын политикын талаар Совет засагай мүндэлэн түрэһэнэйнгөө хойто үдэр баталан абаһан түрүүшын акт болоно. Айхабтар шухала удха шанартай энэ документдэ уласхоорондын харилсаануудые хүгжөөлгэдэ тон шухала үүргэ дүүргэхэ хуби заяан тудаһан гээшэ. Энэ Декрет абтаад байхадаа шэнэ түхэлэй гүрэнэй мүндэлһэнэй, түрүүн байһан гүрэнүүдһээ эб найрамдалай политикаараа онсо илгарһан гүрэнэй бодото гэршэ болоо һэн.

1917 оной октябриин үдэрнүүдһээ Совет гүрэн эб найрамдал ба арадуудай хоорондохи хани нүхэсэлые аршалан хамгаална. Энэ политикада манай хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһамнай КПСС-эй XXVI съезд дээрэ зохёон абтаһан 80-дахи онуудай эб найрамдалай программа сооһоо эли тодоор харагдана. Энэ программа хадаа дэлхэйн политикын зүб хараа шэглэл баримталха, тогтууритай ба дабшахы хүсэн болоо гэжэ һүүлэй үеын үйлэ хэрэгүүд эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Американ империализмын ээрхэг түримхэй политика бэелүүлжэ байһан ушарһаа уласхоорондын шахардуу шанга байдалай улам доройтожо байһан мүнөө үедэ эб найрамдалда зорюулагдаһан совет программые бэелүүлгэ, нэн түрүүн буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгые хизаарлаха ябадалда зорюулагдаһан дурадхалнууд тон шухала удха шанартай болоно. Мүнөө Нью-Йоркдо боложо байһан ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVI сесси дээрэ Советскэ Союз урда жэлнүүдэйхидэл мэтэ амгалан тайбан байдалда зорюулагдаһан шэнэ эдэбхи үүсхэл гаргаба.

Дайнай тохёолдожо боломо аюулай улам үргэдэжэ байһан дээрэһээ, ядерна дай «хэжэ болохо» ба тэрэнэй «хэрэгтэй» байһан тухай идхалгын США-да хэгдэжэ байһан дээрэһээ ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй тухай совет дурадхалые түргөөр баталан абаха гээшэ үнэхөөрөө бүхы хүн түрэлтэдэй шиидхэхы хэрэг болоно. Ядерна буу зэбсэг хэрэглэхэ гэһэн ямаршье номиолго, энэ дэлхэйгээ үхэлэй аюул тээшэ түлхиһэн ямаршье ябуулга хүнэй гурим заншалай хуули ёһонтой, Нэгэдэмэл Нацинуудай нангин үг зорилготой эбсэшэгүй гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ Советскэ Союзай табиһан Деклараоиин проект дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ аюулта үйлэ хэрэгүүдэй үргэдэжэ байһан ушарһаа, Холбооto Штадуудта буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргажа байһан дээрэһээ СССР-эй амгалан тайбан байдалда зорюулагдаһан энэ эдэбхи үүсхэл онсо шухала удха шанартай болоно. Зарим тэды баримтануудта үндэһэлэн хэлэбэл, 1974 он хүрэтэрхи үе соо Хиросимые үгы хэһэн гансахан бомбын зэргэ хүсэтэй 615 мянгаһаа дээшэ бомбо США-да нөөсэлэн суглуулагданхай. 1945 оной август һарада Японой энэ городто тохёолдоһон аюулые үндэһэ баримта болгон хараха болоо һаа, Холбооto Штадуудта мүнөө нөөсэлэгдөөд байһан ядерна буу зэбсэгүүд дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы хүн зониие адагынь 12 дахин үгы хэхэдэ гүйсэд хүрэхэ байна.

Хэды тиимэ байгаашье һаань, Вашингтон ядерна буу зэбсэг бүтээн гаргалгаяа улам ехээр үргэлжэлүүлжэл байһаар. Буу зэбсэгүүдые хинан шалгаха талаар американ агентствын директор байһан П. Уорнке гэгшын һаяхан мэдээсэһэнэй ёһоор, Холбооto Штадууд һүүлэй арбан жэлэй туршада өөһэдынгөө ядерна хүсэндэ үдэр бүри гурбан боеголовко нэмээжэл байна.

Эдэ бүхы баримтануудые байһан соонь абаад үзэхэдэ, дунда зэргын зайда табигдаха ядерна шэнэ ракетэнүүдээр НАТО-гай хүсэнүүдые заатагүй зэбсэгжүүлхэ гэһэн США-гай хүсэл оролдолгонь айхабтар ээрхэг түримхэйгээр харагдана. Баруун Германиин «Шпигель» гэжэ журналай редакциин асуудалнуудта нүхэр Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунууд дотор ядерна шэнэ ракетэнүүдээр зэбсэгжэхэ гэһэн США-гай энэ түсэбэй бодото дээрээ бэелүүлэгдээд байгаа гээшэ һаа, Европодохи хүсэнүүдэй адли шахуу тэнсүүри баруун оронуудай аша туһада горитойгоор хубилгагдажа, энэ түби дээрэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэшье сэрэгэй-стратегическэ шэнэ эрхэ байдал тохёолдуулагдаха болоно гэжэ бодото баримтанууд эли тодоор харуулна гээшэ.

НАТО-гай зарим оронуудта харата сэдьхэлээр хэгдэжэ байһан «совет сэрэгэй аюул» гэдэг худал хуурмаг идхалгые буруушааха зуураа, нүхэр Л. И. Брежнев Советскэ Союз хэнииешье айлганагүй, хэндэшье добтолон орохоор түхеэрнэгүй гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна. «Манай сэрэгэй урда табигдаһан үг зорилго өөрыгөө хамгаалха шэнжэтэй. Энэ шэнжэ шанарынь хадаа һэргылгын дай хэхэ, үрдижэ «түрүүн сохилто» хэхэ гэһэн ойлгомжые буруушаана. Ямаршье эрхэ байдалай тохёолдоо һаа, ядерна буу зэбсэг бүтээхэ ба тэрэниие худалдан абаха ябадалһаа арсаһан, тиимэ зэбсэгүүдые өөрынгөө газар дээрэ баряагүй гү… эсэргүүгээр Советскэ Союз ядерна… хэзээдэшье хэрэглэхэгүй гэжэ… салга ехэтэйгээр мэдүүлхэ байһа… дэнэр тусхай хэлсэ баталалга… энээн тушаа ямаршье гүрэндэ… га үгэхөөр бэлэн бди» гэжэ тэрэ…

Нүхэр Л. И. Брежневэй үгэһ… рюунууд дотор элеэр харагдажа… эб найрамдалые саашадаашье а… хамгаалха хэлбэришэгүй хүсэл… зэл бүхы дэлхэй дээрэ тон ехээр… шаан дэмжэгдэжэ байна. Элдэб… үзэл бодолтойшье һаа, ядерна… аюулые зайсуулха гэһэн һайн… хүсэл эрмэлзэлээр нэгэдэһэн… Советскэ Союзай шууд сэхэ га… политикые халуунаар һайшаан… на. Энэ политикынь хэлбэришэгүй… раа шэглэл гэхэдэ, шахардуу… байдалые һуларуулга, ядерна… буудалдаагаар бэшэ, харин адли… эрхэ байдалда үнэн сэхэ хөөрэлд… мүнөө үе сагай гол шухала асуудал… шиидхэлгэ болоно.

США-гай ниитын ба политическ… тэ ажал ябуулагшад Дж. Кеннан, Гарриман болон бусад ядерна бу… сэгүүдые бүтээн гаргалгые хинан… гаха ба хизаарлаха тухай асууда… хэгдэжэ байһан хөөрэлдөөе түргэд… һэн совет дурадхалые дэмжэжэ ба… наа мэдүүлнэхэй. «Энэ асуудалаар ба… вет хүтэлбэрилэгшэд хараа бодолые д… нэб. Тааруу зохид эрхэ байдалда, ов… сэхэ хабаагүй асуудалнуудтай холб… гүйгөөр стратегическэ буу зэбсэгүү… хизаарлаха тухай хэлсээе байха з… соонь үргэлжэлүүлхэ шухала», — … П. Уорнке мэдүүлһэн байна.

Эндэ гансахан американ хүтэлб… лэгшэд Советскэ Союзай «ээрхэг түримхэй» тухай худал хуурмаг… шалга хэжэ байгаад, совет амгалан т… бан эдэбхи үүсхэлдэ һаад тохёолд… ха хараа бодолоо үргэлжэлүүлнэ. … шэнь, США-гай оборонын мини… Уайнбергер өөрыгөө президентын… лээр үнн хада буруушаагдаһан һанах… дабтаһан байха юм. Тодорхойлон… лэбэл, ядерна дайнда илалта туйла… жа болохо гэжэ совет хүтэлбэрилэг… тоолоно гэһэн байна.

«КПСС-эй XXVI съездын триб… дээрэһээ бултанай дуулахаар минии… лэһэн юумэн тушаа бидэнэр өөрэ… гөө дунда хэлсэдэгбди, онсолон хэл… нимэ: буу зэбсэг бүтээн гаргалгада… бэеэ илаха һэдэлгэ, ядерна дайнда ил… та туйлаха ябадалда найдаха гээшэ… хабтар аюултай, бодомжогүй… ябуулга мүн», — гээд Л. И. Бреж… «Правдын» корреспондентын асууда… харюусахадаа мэдүүлһэн байха юм. … мэдүүлгын һүүлээр Американ обор… ныи министрэй хэлээшые өөрыгөө… мые ондоо хүндэ тохолго болоно… хэлэхэ хэрэгтэй.

«Ядерна зэбсэг түрүүлэн хэрэгл… гүй тушаа ООН-ой Генеральна Асса… лейн энэ жэлэй сесси дээрэ Совет… Союзай оруулһан дурадхалые Холбо… то Штадууд юундэ дэмжэнэгүйб», — гээд Л. И. Брежнев асуудал табин… Бодото дээрэ тиимэ ха юм, хэрб… ядерна түрүүшын сохилтын болоо… һаань, ядерна хоёрдохи, мүн гурба… хишье сохилто болохогүй зэргэтэй. Уша… иимэһээ ядерна дайнда илалта туйлах… тухай хөөрэлдөөнэй үргэлжэлхэ ямар… шье үндэһэ баримта эндэ үгы болоно.

Имагтал иимэ юумэнэй туйлагда… ябадалые Американ мүнөөнэй захир… гаан хүсэнэгүй. Энээнһээ гадна тэрэн… оролдолгоор һүүлэй үедэ буу зэбс… ехээр бүтээн гаргалгые хизаарла… замда бага бэшэ бэрхэшээлнүүд тохёо… дуулагданхай. Үнн хада гар табигдаһ… ОСВ-2 гэдэг Договор мүнөө болотор х… сэндөө оруулагданагүй. Европын түбт… хи зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэ… хорооxo тухай хэлсээн хойшолуулагдаһ… хэй байһаар. Индиин океанда сэрэгэй… ябуулгануудые хизаарлаха тухай асуу… далые зүбшэн хэлсэлгэһээ США арса… һан байна. Ядерна буу зэбсэг туршал… тухай бүгэдэ ниитэ ээрээ гүйсэд дүүрэнээр хорихо тухай асуудалаар хөөрэлдөө х… хэ ябадалһаа Холбооto Штадууд эль… аргаар хулиhана. Ядерна буу зэбсэгүү… дые газар доро туршалгые хорихо т… хай Договорто хэдэн жэлэй саана г… табигдаһан, теэд Вашингтон мүнөө бо… лотор тэрэнние хүсэндэнь оруулнагүй.

Хүн түрэлтэнние ядерна дайнай аюул… оруулжа боломо Вашингтоной мили… тарис политикада эсэргүү тэмсэлээ дэл… хэйн арадууд улам үргэдхэжэ байна. Буу зэбсэг хурлан абахын түлөө ажал ябуулгын һаяхан үнгэрэгдэһэн неделин… үедэ Лондондо, Парижда, Римдэ, Амстердамда, Брюссельдэ, Хельсинкидэ ба дэлхэйн бусад оронуудай ниислэл хотонуудта үзэгдөөгүй ехэ демонстрацинууд болобо. Эдэ демонстрацинуудта хабаадагшад ядерна шэнэ ракетэнүүд болон нейтронно бомбонуудые ондоо оронуудай газар дээрэ таран тодхохо гэһэн американ сэрэгэйхидэй түсэб бү бэелэг… гэжэ эрид шууд мэдүүлнэ.

Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдалда хэрэгтэй бүхы хүнүүд 64 жэлэй саада тээхидэл адляар Агуу ехэ Октябриин туг доро жагсаалаа нэгэдхэнэ.

Г. ШИШКИН.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Эхэ ороноо ажалаараа бэхижүүлнэбди» — түрүү бэшэг. «Республикын ажалай үдэр» — материалнуудай суглуулбари. «Шалгарагшадта — шан» — республикын Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай областной соведэй шиидхэбэри. «Габшагай ажалай долгин» — фото-мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Коммунистнуудай дурадхал — хиналта доро» — материалнуудай суглуулбари. Мүнөөдэр — совет милициин үдэр — «Журам заршам нарииаар сахиха» — Н. Бутухановай статья. «Бригада юу гэжэ шадахаб» — Т. Шашрын статья. «Ажалаар олдоһон алдар соло» — А. Кашрихинагай корреспонденци. «ЛЭП-500 хадануудые гатална» — ТАСС-ай фото-мэдээсэл.

Гурбадахи хуудаһанда. «Габшагайшуул урмашуулагдана» — Р. Будаевай хөөрэлдөөн. «Бүхы хүнэй элүүр энхын түлөө» — АПН-эй материал. «Малшан үгтан» — А. Данчиковай корреспонденци. Хилын саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Мүнөөдэр — совет милициин үдэр — «Ярал хэрэг» — А. Субботиной статья. «Һайнда хүртэһэн албан» — В. Брагинагай статья.

СЭНХИР ЭКРАН

ВТОРНИК, 10
СОВЕТ МИЛИЦИИН ҮДЭР
ЗАЛУУШУУЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Октябрьский марш», «Будёновка», «Мы рисуем Октябрь» гэһэн мультфильмнүүдэй программа. 10.30 — «Чио-Чио-Сан» — телевизионно хүгжэмтэ фильм. 12.25 — Шэнэ һонин (12.30 час хүрэтэр). 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Залуушуулай бүхэдэлхэйн үдэртэ. Баримтата фильмүүдэй программа. 16.30 — И. Шамо. В. Маяковскиин шүлэгүүдээр зохёогдоһон «Ленин» гэжэ кантата.

Улаан-Үдэ. 17.05 — «Үглөөдэр үсэгэлдэрһөө эхилдэг» гэһэн киноочерк. 17.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар). 17.55 — «Факел». «Комсомолой ажал хэрэгүүд». 18.30 — «Манай партийна ажал хэрэгүүд» гэһэн дамжуулга.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — В. Моцарт. «40-дэхи симфони». 20.25 — «Мүнөөдэр — совет милициин үдэр». СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. А. Щёлоков үгэ хэлэхэ. 20.40 — «Ко мне, Мухтар» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Рыцарь музыки — Георг Отс» — фильм-концерт. 23.35 — Футболоор СССР-эй чемпионат. Нэгэдэхи лигэ. «Металлист» (Харьков) — СКА (Хабаровск). 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Рельефы времени» — телевизионно баримтата фильм. 13.10 — «Шатарай һургуули». 13.40 — Совет гүрэнэй ба эрхэнүүдэй үндэһэ һуури. 8-дахи класс. «СССР-эй гүрэн ба хүн». 14.10 — И. Ильф ба Е. Петров. «Ажабайдалэй ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 15.05 — Физикэ. 9-дэхи класс. «Кристаллнуудай байгуулалта ба шэнжэ шанар». 15.35 — А. М. Горький. «На дне». 16.20 — «Рельефы времени» — телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 16.30 — «Красные альпинисты» — телевизионно уран һайханай фильм (хоёрдохи сери).

Орбита. 17.05 — «Горизонт». 18.05 — Абхазиин гүрэнэй академическэ хоорой концерт. 18.40 — «Наступит день завтрашний» — телевизионно баримтата фильм. 19.30 — 19.45 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Орбита. 20.00 — «Театрай соносхолнуудай дэргэдэ». 21.00 — «Амгалан нойрсыт, багашуул!» «Лукошко с небылицами». 21.15 — «Бидэ БАМ баринабди». 22.00 — «Время». 22.35 — «В добрый час» — уран һайханай фильм.

САГААН ҮДАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай зарим нютагуудта багахаанаар саһан орохо, бордоһолхо. Секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр баруун хойноһоо һалхилха. 4 градус хүйтэнһөө 1 градус хүрэтэр дулаарха, зарим районуудта 10 градус хүрэтэр хүйтэрхэ.

Улаан-Үдэдэ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, багаханаар саһан бургаха. Секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр баруун-хойноһоо һалхилха, 0 градус дулаан байха.

Ноябриин 11—12-ой үдэрнүүдтэ республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байхаар хүлеэгдэнэ. Секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр баруун-хойноһоо һалхилха. Урда Байгал шадар һүниндөө 1—6 градус, хойто районуудаар — 20 градус хүрэтэр хүйтэрхэ. Үдэрынь 10 градус хүйтэн байха.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-6?-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04773. Заказ № 258. Индекс 5901.